

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Insatsverksamheten 2014

Insatsverksamheten 2014

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Utgivningsår: 2015

Publ.nr: MSB810 - februari 2015

ISBN: 978-91-7383-536-7

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Tryck: DanagårdLiTHO

Omslagsbild: MSB:s insatspersonal vid Ebola Treatment Unit MoD1 i Monrovia, Liberia.
Foto: Johan Lundahl, MSB.

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	5
2. MSB:s verksamhet och regeringens humanitära politik	6
3. Humanitära insatser	9
4. Humanitär minhantering	18
5. Civil konflikthantering	19
6. Stärkande av katastrofberedskap	23
7. Tidig återuppbyggnad	27
8. Nationella insatser	29
9. Fokus på genus, miljö och säkerhet i insatsverksamheten	32
10. Statistisk och ekonomisk sammanfattning	41
11. Förkortningar	46

Sammanfattning

MSB har under 2014 genomfört 212 insatser, varav 176 internationella biståndsinsatser och 36 insatser med nationella stödresurser. Därmed har antalet internationella biståndsinsatser ökat från 157 under 2013 samtidigt som antalet insatser med nationella stödresurser har minskat från 43 under 2013.

Inom ramen för de 212 internationella insatserna under 2014 har MSB tecknat 374 anställningsavtal med experter från MSB:s personalpool, vilket är en ökning från 300 avtal under 2013.

Kostnaderna för MSB:s internationella verksamhet täcks av extern finansiering i enlighet med myndighetens instruktion. Denna finansiering uppgick under 2014 till 218,6 mkr, vilket kan jämföras med 164,0 mkr under 2013.

Den största ökningen av antalet insatser återfinns inom området humanitära biståndsinsatser. Orsakerna är bland annat behovet av internationellt stöd för att hantera ebola-utbrottet i Västafrika, tyfonen Haiyan i Filippinerna, översvämningarna på Balkan, den förvärrade situationen i Irak och flyktingkrisen på grund av inbördeskriget i Syrien.

Inom området humanitär minhantering har MSB genomfört insatser under året med särskild fokus på Centralafrikanska republiken och Gazaremsan i Palestina.

Under 2014 har MSB sekunderat personal till 13 missioner inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Missionerna syftar till att stärka EU:s roll i fredsbevarande operationer, konfliktförebyggande och internationell säkerhet. MSB har under året haft omkring 30 årsarbetskrafter sekunderade till olika missioner inom civil kris- och konflikthantering.

På nationell nivå har MSB genomfört ett flertal insatser för att stödja bekämpningen av den omfattande skogsbranden i Västmanland under sommaren och översvämningarna efter de svåra skyfallen i de västra delarna av landet. Under året har MSB även utvecklat en nationell förstärkningsresurs kopplad till värdlandsstöd.

Arbetet med att integrera genus- miljö- och säkerhetsperspektiv i insatsverksamheten har fortgått under året. Andelen kvinnor bland MSB:s utsända insatspersonal fortsätter att öka, liksom antalet miljörådgivare som efterfrågas i insatsverksamheten.

1. Inledning

MSB som operativ aktör

Den röda tråden i MSB:s operativa uppdrag är att möjliggöra och stödja andra aktörers hantering av allvarliga olyckor, kriser och katastrofer, såväl nationellt som internationellt. Detta görs genom att bistå med stödresurser till svenska kommuner och länsstyrelser samt till andra länder, EU och FN i samband med större händelser. MSB ska även skapa förutsättningar för andra centrala myndigheter, länsstyrelser och andra aktörer att hantera allvarliga olyckor och kriser effektivt och samordnat. Målet är ett samlat nyttjande av samhällets resurser och samordning av information gentemot allmänheten. MSB ska skapa förutsättningar för andra aktörer att själva hantera situationen.

MSB ska skapa förutsättningar för andra aktörer att själva hantera situationen.

I genomförandet av internationella insatser arbetar MSB främst inom ramen för den svenska biståndspolitik, där MSB har uppdraget att hålla beredskap för räddnings- och katastrofinsatser, humanitär minhantering, stärkande av katastrofberedskap, tidig återuppbyggnad och civil konflikthantering. MSB genomför också stödinsatser till icke biståndsländer vid katastrofer, främst genom EU:s civilskyddsmekanism samt genom de arrangemang som skapats för att möjliggöra stöd och solidaritet mellan EU-länderna.

Myndigheten bistår även med förstärkningsresurser nationellt, exempelvis vid skogsbrand, översvämning, oljeutsläpp och kemikalieolyckor. MSB har vidare uppdraget att ge stöd till utlandsmyndigheter och nödställda i situationer då många personer med hemvist i Sverige drabbas av en katastrof i utlandet.

Återrapportering

Enligt MSB:s regleringsbrev 2014 ska myndigheten i en separat rapport redovisa en sammanfattande analys av omfattning, resultat, inriktning och finansiering av under året genomförda insatser. Rapporten ska enligt regleringsbrevet också redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter inom det fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande arbetet, vidtagna åtgärder för att efterleva FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 samt hur regeringens humanitära politik har implementerats i relevanta delar av den internationella insatsverksamheten.

Denna rapport utgör MSB:s återrapportering utifrån ovanstående uppdrag. Ett inledande avsnitt sammanfattar hur insatsverksamheten under året implementerat regeringens humanitära politik inklusive regeringens biståndspolitiska plattform och policy för Sveriges humanitära bistånd samt strategi för humanitärt bistånd genom Styrelsen för internationella utvecklingssamarbete (Sida) genom arbete inom fyra resultatområden. Därefter redovisas respektive verksamhetsområde inom insatsverksamheten. Nyckelinsatser beskrivs och resultat redovisas. I ett särskilt kapitel redovisas MSB:s arbete med de kvalitetshöjande perspektiven genus och miljö samt säkerhet i insatsverksamheten. Här redovisas även de åtgärder inom insatsverksamheten som syftar till att efterleva FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 samt att beakta regeringens handlingsplan 2009–2015 för genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325. Rapporten avslutas med en statistisk och ekonomisk översikt av verksamheten under 2014.

2. MSB:s verksamhet och regeringens humanitära politik

Under 2014 ersatte regeringens nya biståndspolitiska plattform en rad olika styrdokument, däribland regeringens policy för Sveriges humanitära bistånd. Detta innebär att styrningen på den högsta nationella nivån har sett olika ut under olika delar av året.

MSB har sedan tidigare utarbetat myndighetens fyra resultatområden för biståndet utifrån den av regeringen beslutade strategin för humanitärt bistånd genom Sida 2011–2014. Denna strategi ansluter väl till både den nu upphävda regeringspolicyn och den nya biståndspolitiska plattformen. MSB redovisar därför kopplingen mellan regeringens humanitära politik och MSB:s verksamhet nedan i form av en kort beskrivning av MSB:s resultatområden med exempel från 2014 års insatsverksamhet. Verksamheten beskrivs sedan mer utförligt i efterföljande kapitel utifrån den indelning som finns i MSB:s myndighetsinstruktion.

Faktagrundad planering och prioritering

MSB:s biståndsinsatser ska bidra till faktagrundad planering och prioritering av biståndets genomförande på operativ och global nivå. Detta i sin tur förväntas bidra till att biståndet i högre grad än vad som annars skulle vara fallet, når de mest behövande (kvinnor och män, flickor och pojkar). Dessa resultat har på så sätt en direkt koppling till målen i strategin för humanitärt bistånd genom Sida, framför allt målet *Stärkt förmåga att planera och allokera resurser utifrån humanitära behov*.

Faktagrundad planering och prioritering uppnås genom insatser rörande information och koordinering. Under de senaste åren har MSB exempelvis märkt av en betydande ökning i efterfrågan på informationshanteringsexperter. Antalet utsända experter inom detta område har därmed även under 2014 varit högt. MSB bedömer att resultaten inom området är goda och att insatserna har bidragit till faktagrundad planering och prioritering. Exempelvis har MSB lämnat stöd till UNHCR med en informationshanteringsexpert som arbetat med att utforma och implementera en för Sydsudan land-specifik strategi för informationshantering. Detta har resulterat i att UNHCR kunnat leverera pålitlig, tillgänglig och användarvänlig information kring flyktingsituationen i landet, vilket i sin tur bidrar till stärkta förutsättningar för en effektiv och behovsanpassad humanitär assistans. På liknande sätt har en informationshanteringsexpert bidragit i arbetet med etableringen av ett för flera FN-organ gemensamt kontor i Mopti i Mali, vilket stärkt förutsättningarna för ett effektivt och välkoordinerat FN-arbete i området.

Responskapacitet

MSB:s biståndsinsatser ska förstärka kapaciteten hos FN, EU och andra internationella aktörer att genomföra snabb, effektiv och ändamålsenlig respons för att möta behoven hos drabbade kvinnor och män, flickor och pojkar i händelse av eskalerande eller hastigt uppkomna kriser och katastrofer. Detta i sin tur förväntas bidra till minskat lidande hos den drabbade befolkningen och förbättrade förutsättningar för långsiktig utveckling genom de fördelar som uppkommer av en snabb och effektiv humanitär respons. Dessa resultat har en direkt koppling till målen i strategin för humanitärt bistånd genom Sida, framför allt det som refererar till humanitärt ledarskap i målet *Stärkt humanitär samordning och humanitärt ledarskap i fält*.

MSB:s personal har bidragit till uppbyggnaden av flyktinglägret Zaatari i Jordanien. Foto: Sofia Westberg, MSB.

Förstärkt responskapacitet uppnås genom insatser inom områdena transport och logistik, minhantering, vatten, sanitet och hygien. MSB bedömer att insatserna under det gångna året har bidragit till stärkt responskapacitet inom många av de pågående kriserna. MSB:s minhanteringsstöd till Röda Korset i Gaza är ett exempel från 2014. Som ett resultat av den försämrade humanitära situationen behövde Röda Korset stöd för att kunna genomföra den humanitära responsen i en miljö med explosiva lämningar och oexploderad ammunition. Den av MSB utsända expertisen bidrog till detta, vilket i förlängningen ledde till en mer effektiv humanitär insats. Ett annat exempel är att MSB stöttat Unicef i Sydsudan med logistikstöd. Detta har förbättrat organisationens lagerhantering, vilket i sin tur stärkt Unicef:s möjligheter att nå ut med förnödenheter till internflyktingarna och andra utsatta personer i landet. Logistikstöd har också varit en av huvuduppgifterna för MSB:s arbete för att bekämpa ebolautbrottet i Västafrika, vilket förbättrat förutsättningarna för vårdgivare att genomföra sitt arbete.

Samordning

MSB:s biståndsinsatser ska stärka samordningen före, under och efter kriser och katastrofer genom att ge förutsättningar för humanitär närvaro i drabbade områden. Detta i sin tur förväntas bidra till ett mer effektivt bistånd, vilket i sin tur bidrar till att fler drabbade nås av humanitära stödinsatser. Dessa resultat har en direkt koppling till målen i strategin för humanitärt bistånd genom Sida, framför allt målen *Stärkt respekt för internationell humanitär rätt och humanitära principer* och *Stärkt humanitär samordning och humanitärt ledarskap i fält*.

Stärkt samordning uppnås genom insatser inom ramen för områdena boende, kontor, transport och logistik. Bland resultaten under 2014 kan nämnas ett antal boende- och kontorslösningar som MSB satt upp, ofta tillsammans med andra partners, exempelvis i

Kamerun, Jordanien, Sydsudan och Mali. En vanlig orsak till att denna typ av insatser efterfrågas är nya flyktingströmmar och en förvärrad humanitär situation. I nordöstra Kamerun skedde exempelvis under året ett stort inflöde av flyktingar från Centralafrikanska republiken, vilket gjorde att UNHCR behövde etablera sig i nya områden. Detta skedde initialt under svåra arbetsförhållanden. Genom förbättringar av boende- och kontorslösningar underlättas den humanitära närvaron, exempelvis genom förbättrade förutsättningar för permanent stationering av personal, förbättrad säkerhet, minskade kostnader för resor samt en förbättrad arbetsmiljö och därmed större uthållighet hos personalen som arbetar i aktuella områden. Detta ökar i sin tur förutsättningen för en snabb och väl samordnad respons. MSB bedömer att insatserna under 2014 bidragit till att stärka samordningen, även om det under året funnits mycket stora utmaningar vad gäller säkerhet i ett par av de länder där MSB verkat, så som Sydsudan och Centralafrikanska republiken.

Stärkt resiliens

MSB:s biståndsinsatser ska bidra till en ökad motståndskraft i samhällen och länder genom att stärka kapaciteten hos ansvariga aktörer att förebygga, förbereda sig för, samt effektivt hantera, kriser och katastrofer. Detta i sin tur förväntas bidra till ett minskat lidande hos drabbad befolkning och stärkta förutsättningar för långsiktig utveckling i de aktuella länderna, då skadeverkningarna av katastrofer blir mindre än vad som annars skulle varit fallet, samt till att kapaciteten att snabbt återuppbygga ett samhälle efter en kris eller katastrof har ökat. Dessa resultat har en direkt koppling till målen i strategin för humanitärt bistånd genom Sida, framför allt målet *Stärkt nationell och lokal kapacitet att möta humanitära behov*.

Stärkt resiliens uppnås genom insatser inom områdena katastrofriskreducering och tidig återuppbyggnad. Ett exempel från 2014 inom detta område är MSB:s arbete till stöd för Kurdistans regionala regering (KRG) i Erbil, Irak. MSB nyttjar här i stor utsträckning myndighetens kompetens utifrån myndighetens nationella mandat i arbetet med att stödja upprättandet av en regional krisordningscentral som ska bidra till varaktigt höjd kapacitet att hantera pågående och framtida kriser i regionen. Ett annat exempel är Filippinerna, där MSB arbetat med etablerandet av nya strukturer för avfallshantering utifrån de stora mängder katastrofavgång som uppstod efter tyfonen Haiyan i november 2013. Resultaten av detta inbegriper såväl hälsovinster för människor som positiva miljöeffekter, liksom förbättrade försörjningsmöjligheter för den fattigaste delen av befolkningen. MSB bedömer att insatserna bidragit till stärkt resiliens och att det finns potential att ytterligare utöka detta område.

3. Humanitära insatser

Det faktum att FN deklarerat fyra parallellt pågående klass 3-katastrofer (Centralafrikanska republiken, Sydsudan, Irak och ebola-utbrottet i Västafrika) har satt sin prägel på insatsverksamheten under året. MSB har genomfört ett stort antal humanitära insatser under året som ett resultat av den oroliga situationen i omvärlden samt en rad strategiska satsningar för att möta krav och behov hos partners. Ett tydligt fokus har legat på insatsverksamheten som är kopplad till Islamiska statens (IS) övergrepp i Irak samt ebola-utbrottet i Västafrika. Utöver detta har antalet förfrågningar från partners inom FN-systemet om stöd med enskilda sekonderade experter inom en rad olika insatstyper legat på en fortsatt hög nivå. Under året har MSB:s humanitära insatser bidragit till:

1. Faktagrundad planering och prioritering av biståndets genomförande på operativ och global nivå.
2. Förstärkt kapacitet hos FN, EU och andra internationella aktörer att genomföra snabb, effektiv och ändamålsenlig respons för att möta behoven hos drabbade kvinnor och män, flickor och pojkar i händelse av eskalerande eller hastigt uppkomna kriser och katastrofer.
3. Stärkt samordning före, under och efter kriser och katastrofer genom att ge förutsättningar för humanitär närvaro i drabbade områden.

De humanitära enskilda sekonderingarna genomförs främst inom ramen för MSB:s olika standby partner-avtal med olika organisationer. Avtalen utgör en integrerad del av FN:s förmåga att hantera både pågående kriser och hastigt uppkomna katastrofer. Inom ramen för detta system ska MSB ha en god förmåga att vid förfrågan förstärka FN:s operativa verksamhet med personal i enlighet med befintliga avtal. Expertstöd i form av sekonderingar är alltid temporära till sin natur och aktiveras då den humanitära situationen påkallar behov av en tillfällig förstärkning. MSB har under året främst sekonderat experter inom insatstyperna information, IT och kommunikation, humanitära frågor, vatten och sanitet, logistikstöd samt konstruktion av boende och kontor.

Ebola-utbrottet

I början av 2014 startade ett allvarligt utbrott av virussjukdomen ebola i Västafrika. Världshälsoorganisationen WHO klassade utbrottet som ett internationellt hot mot människors hälsa. Enligt WHO fanns det vid årets slut totalt 20 206 bekräftade fall av smitta och 7 905 bekräftade döda som en följd av ebola-utbrottet i Västafrika. Av dessa återfanns 8 018 bekräftade smittade personer och 3 423 bekräftade döda i Liberia som därmed är det land i Västafrika som drabbats hårdast, och alla regioner i landet har bekräftade fall av ebola. Antalet smittade personer i Liberia per vecka avtog dock under senhösten, men ansträngningarna för att kontrollera smittan är fortsatt avgörande för att upprätthålla den positiva utvecklingen.

Tack vare den snabba responsen kunde flera smittade personer identifieras och omhändertagas för vård.

Den 16 oktober gav den svenska regeringen MSB i uppdrag att planera och genomföra hälso- och sjukvårdsinsatser samt utveckla en temporär funktion för rekrytering och samordning av frivillig svensk hälso- och sjukvårdspersonal. MSB fick även uppdraget att bidra med andra relevanta resurser i syfte att hantera ebola-utbrottet i Västafrika. Utifrån uppdraget har MSB:s insatser inkluderat en rad olika expertkompetenser, vilka har varit organiserade i ett svenskt så kallat *Foreign Medical Team* med tillhörande

MSB:s insatspersonal vid utgången från Ebola Treatment Unit MoD1 i Monrovia, Liberia.
Foto: Johan Lundahl, MSB.

interna stödresurser. Insatserna har inneburit ett omfattande engagemang och krävt att ett stort antal nationella och internationella experter inom en rad olika kompetensområden ställts till förfogande för en insattid på upp till sex månader.

MSB har bland annat bidragit till att hälsoministeriet i Liberia tillsammans med medicinsk personal från Kuba och Afrikanska Unionen har kunnat öppna en *Ebola Treatment Unit* (ETU) som på ett säkert sätt bedriver vård av ebola-patienter. Innan MSB:s stödfunktioner var på plats var detta inte möjligt eftersom verksamheten då skulle utsatt såväl lokalbefolkning som sjukvårdare för stora smittorisker. MSB har vidare tillhandahållit logistiskt stöd till flera andra ETU i Monrovia i form av upprättande av kontor, omklädningsrum och vilorum för vårdpersonal, faciliteter som visat sig nödvändiga i den mycket krävande arbetsmiljön. Inom ramen för insatsen har MSB:s experter bistått med löpande teknisk rådgivning till hälsoministeriet i Liberia och WHO för att öka möjligheterna till en effektiv responsplan i landet. MSB har även stöttat en ETU som använts för att utbilda hälsoarbetare. Syftet är att på bästa sätt tillhandahålla utbildning av såväl nationell personal som inkommande team från andra länder. Efter en förfrågan från hälsoministeriet åtog sig MSB i slutet av november ansvaret för den kliniska driften av en ETU i Greenville, centralorten i Sinoe County. MSB:s team fokuserade på att etablera ett gott samarbete med områdets *County Health Team* och att göra en behovsbedömning utifrån behoven i området. MSB medverkade vid så kallad *contact tracing* i syfte att spåra smittospridning efter bekräftade fall av ebola. Tack vare den snabba responsen kunde flera smittade personer identifieras och omhändertas för vård. Då möjligheterna till isolering vid sjukhuset i Greenville var ytterst bristfälliga, beslutade MSB att uppföra en temporär så kallad *rapid respons* ETU. På kort tid etablerades den temporära strukturen på fotbollsstadion i Greenville för vård av patienter med misstänkt eller bekräftad smitta. MSB:s insats bidrog till att utbrottet i Sinoe County snabbt kunde kontrolleras.

MSB:s Head of Mission för ebola-insatsen i samtal med en representant från WHO på Ebola Treatment Unit MoD1 i Monrovia, Liberia. Foto: Johan Lundahl, MSB.

I och med att situationen ständigt förändras arbetar MSB aktivt med stor flexibilitet i insatserna för att kunna möta upp mot de nya humanitära behoven. MSB har även sekunderat personal till stöd för FN:s övriga verksamhet i ebola-området. Detta gäller framförallt sambandsstöd till WFP:s lastbilsflotta i Liberia, expertis för flygkoordinering till UNHAS samt stöd till danska DEMA och norska DSB med insatser för boendestöd i Sierra Leone. Ebola-utbrottet har förutom insatserna på plats i Västafrika även inneburit ett omfattande arbete för MSB att stödja samordning av kommunikation till allmänhet och media, exempelvis genom att ta fram gemensamma frågor och svar. Samordnad kommunikation till allmänhet och media visade sig vara avgörande vid krishanteringen.

Somalia

De humanitära behoven i Somalia är fortsatt mycket omfattande med omkring tre miljoner människor i direkt behov av humanitärt stöd varav över en miljon lever som internflyktingar. Undernäring och svår akut undernäring är utbrett, vilket tillsammans med utbrotten av polio och mässling bidragit till en ökad dödlighet och en hälsosituation som anses vara den sämsta i världen. Kombinationen av fortsatt konflikt, torka, ökande matpriser och begränsad tillgång till kommersiella varor bidrar fortsatt till att förvärra den mycket svåra situationen i landet.

MSB inledde 2013 ett samarbete med Somalias regering och FN i syfte att stärka landets institutioner samt ge stöd till koordinering av biståndet. Under 2014 gick arbetet vidare med genomförandet av tre olika stöd: en finansiell rådgivare och biståndskordinator till Somalias regering, en facilitator

MSB:s stöd har bidragit till en ökad mobilisering av inhemska resurser som på sikt kommer att minska biståndsberoendet.

till den informella humanitära givargruppen till Somalia samt utvecklandet av ett kapacitetsutvecklingsprojekt inom minhantering i Somalia med start under 2015. MSB:s sekonderade finansiella rådgivare och biståndskoordinator till Somalias regering har under 2014 fått sin roll utvidgad till ett större sammanhang, där koordineringen av internationella givare bara är en del av insatspersonalens arbete i det stora ekonomiska reformarbete som just nu genomförs i Somalia. MSB verkar främst inom områdena *Public Financial Reform*, inhemsk resursmobilisering, budgetformulering, skuldlättnader via internationella finansinstitut, statistisk kapacitetsuppbyggnad samt har en aktiv roll i processen med att få kabinettets godkännande av en ny centralbanksstyrelse och riksbankschef. Insatsen har resulterat i mer framgångsrik resursmobilisering inom en rad områden, en strategi för *Public Financial Management* samt en mer effektiv process att hantera inkommande medel tack vare ett nytt system med mallar för utländska givare. MSB:s stöd har bidragit till en ökad mobilisering av inhemska resurser som på sikt kommer att minska biståndsberoendet. Insatsen fortgår under 2015.

Sydsudan

Den redan svåra humanitära situationen i Sydsudan förvärrades i början av 2014 efter stridigheterna som bröt ut i december 2013. Säkerhetssituationen har under året varit mycket spänd i flera delstater och FN har haft stora svårigheter med att nå ut med den humanitära responsen till avlägsna delar av landet.

MSB har under året levererat stöd i form av nio prefabricerade byggnader för boende och kontor till OCHA i Sydsudan, vilka är utplacerade på fyra platser av stor strategisk betydelse för den humanitära responsen i landet. Insatsen genomfördes av MSB och DEMA inom ramen för samarbetet inom nätverket *International Humanitarian Partnership* (IHP). Insatsen resulterade i att nio prefabricerade boende- och kontors-

lösningar sattes upp och överlämnades till OCHA i Bor, Bentui, Malakal och Minkaman. Lösningarna möjliggör boende och arbete för ett 20-tal anställda. Insatsen har således bidragit till ökade förutsättningar för humanitär närvaro, effektivare koordinering och rapportering av humanitära aktiviteter samt förbättrad säkerhet för den humanitära personalen i Sydsudan.

Insatsen bidrar till att de humanitära insatserna når en högre effektivitetsgrad genom färre personalrotationer och lägre sjukfrånvaro.

MSB har även stöttat IOM i rollen som klusterledare för klustret *Camp Coordination and Camp Management* med tre lätta mobila basläger för boende och kontor. Även denna insats genomfördes av MSB och DEMA inom ramen för IHP-samarbetet. Stödet bidrog

med personalresurser samt utrustning såsom boende- och kontorstält, vattenreningsverk och solcellspaneler. Insatsen har resulterat i att personal vid en rad humanitära organisationer kan bo och arbeta i avlägsna områden nära internflyktingläger i Upper Nile state och Unity state. Insatsen bidrar till att de humanitära insatserna når en högre effektivitetsgrad genom färre personalrotationer och lägre sjukfrånvaro. Vidare utbildades och certifierades lokala tekniker av IHP-teamet i uppsättning, nedtagning och underhåll av lägerutrustningen. Då teknikerna numera kan hantera utrustningen samt vid behov ta ner, flytta och sätta upp de lätta baslägren, har en flexibel och mer uthållig resurs skapats.

MSB har gett stöd till andra FN-organisationer i form av enskilda sekonderingar. Bland annat har MSB sekonderat en *Information Management Officer* till UNHCR för att utforma och implementera en för Sydsudan landsspecifik strategi för informationshantering.

Inom ramen för IHP-samarbetet satte MSB upp nio prefabricerade boende- och kontorslösningar till OCHA på fyra svårtillgängliga platser i Sydsudan. Bilden är från Minkaman. Foto: MSB.

Detta har resulterat i att UNHCR och klustret *Camp Coordination and Camp Management* kan leverera pålitlig, tillgänglig och användarvänlig information kring flyktingsituationen i landet till klustrets medlemmar och andra partners. Därmed har förutsättningarna för en effektiv och behovsanpassad humanitär assistans stärkts. MSB har även bidragit med en logistiker till Unicef i Rumbek för att stötta med logistikkedjan som är framtagen för att möta till de ökade humanitära behoven. Logistikern har genom expertis och rekommendationer bidragit till förbättrad lagerhantering, vilket har ökat Unicef:s förutsättningar att nå ut med förnödenheter till den utsatta flyktingbefolkningen.

Uganda

MSB bidrog under året med logistiskt stöd till Unicef Uganda i syfte att hantera den pågående flyktingströmmen från Sydsudan. Under året tog Uganda emot fler än 150 000 flyktingar. MSB har fokuserat på att finna nya logistiska lösningar i fält samt att bygga upp kapaciteten inom lagerhantering, säkerhet och återrapportering hos Unicef, UNHCR samt implementerande partners. Under första delen av insatsen fokuserades verksamheten på lagerhållning, lagerkapacitet och transportlösningar och under den senare delen av insatsen låg fokus på kapacitetsbyggande åtgärder där 53 personer ifrån 16 olika organisationer deltog.

Under sista kvartalet arbetade MSB tillsammans med Unicef och UNHCR med utvidgningen av FN:s program *UN Delivering as One* i syfte att hitta kostnadseffektiva lösningar och att förstärka synergieffekter mellan organisationerna. De kostnadsbesparingar som identifierades av MSB fanns främst inom delade kostnader genom gemensamma lagerlokaler, logistiklösningar

Arbetet med jämställdhetsintegrering bidrog även till att kvinnor anställdes som chaufförer i den gemensamma FN-flottan.

och hanteringen av säkerhetsaspekter. Insatsen resulterade i förbättrade metoder för redovisning och återrapportering samt förbättrad transparens och informationsspridning mellan FN och olika samarbetspartners i fält. Arbetet med jämställdhetsintegrering bidrog även till att kvinnor anställdes som chaufförer i den gemensamma FN-flottan. MSB:s logistikexpert har under året även ingått i en arbetsgrupp som utvecklat agendan kring *Early Warning Early Action* genom att identifiera logistiska lösningar och förebyggande åtgärder för Unicef:s arbete med krishantering i Uganda.

Kamerun

Som en följd av krisen i Centralafrikanska republiken utökade UNHCR under året sin närvaro och verksamhet i regionerna East och Amadawa i nordöstra delen av Kamerun. Trots stora logistiska utmaningar och säkerhetsproblematik vid gränsen, lyckades UNHCR etablera skydd och operativt katastrofstöd till ett stort antal inkommande flyktingar från Centralafrikanska republiken. Dock var arbets- och boendeförhållandena för UNHCR:s personal i områdena svåra, vilket fick till följd stora personalrotationer som fick en negativ inverkan på UNHCR:s möjligheter till en effektiv respons. Under juni genomförde MSB och UNHCR en rekognoseringsresa i syfte att observera och analysera de existerande kontors- och boendelösningarna samt se över det övergripande behovet

Insatsen förbättrade effektiviteten i UNHCR:s respons och förstärkte förmågan till samordning med andra humanitära aktörer i den östra delen av landet.

av förstärkning för att förbättra UNHCR:s närvaro och responskapacitet. MSB:s insats fokuserade på att förstärka kontoret i Bertoua samt etablera boende- och kontorslösningar i Djohong. Insatsen förbättrade effektiviteten i UNHCR:s respons och förstärkte förmågan till samordning med andra humanitära aktörer i den östra delen av landet. Som ett resultat av insatsen har UNHCR idag ytterligare sex nya kontorplatser i prefabricerade kontorslösningar i Bertoua. Detta har bidragit till förbättrade arbetsförhållandena för UNHCR:s personal vilket har möjliggjort ett mer effektivt och uthålligt stöd till flyktingarna i landet. I Djohong resulterade MSB:s stöd i tillfälliga prefabri-

cerade boende- och kontorslösningar med en kapacitet för åtta personer. Insatsen har haft en positiv inverkan på UNHCR:s möjligheter till närvaro i flyktingläger. Den temporära lösningen har även resulterat i minskade transportkostnader för UNHCR och förbättrad arbets- och boendemiljö för personalen. MSB bidrar även med permanenta boende- och kontorslösningar för tolv personer i Djohong vilka förväntas stå färdiga i januari 2015. Det faktum att UNHCR har etablerat huvudkontoret i området leder till minskade transportkostnader och ett mer effektivt nyttjande av tid och mänskliga resurser. Vidare förväntas insatsen ge positiva resultat vad gäller effektiviteten i den humanitära responsen genom bättre resursanvändning till följd av en minskning av de operativa kostnaderna, en förbättrad arbetsmiljö, ökad trivsel för UNHCR:s personal samt förbättrad säkerhet då antalet personaltransporter minskar.

Mali

Mali är ett land som präglas av svåra och utdragna politiska konflikter. En statskupp 2012 ökade den politiska instabiliteten och resulterade i ett stort antal flyktingar och internflyktingar. Den humanitära situationen har ytterligare förvärras av torka som begränsar befolkningens möjligheter till överlevnad och utveckling.

Genom stöd med en *Camp Manager* och en *Information Management Officer* har MSB bidragit till att upprätta ett gemensamt FN-kontor för OCHA, UNDP, FAO, UNDSS och UN Women i staden Mopti i norra Mali. MSB har under insatsen både renoverat befintliga byggnader

och upprättat nya byggnader. Genomförandet av byggnationerna sköttes av lokala byggfirmor medan MSB:s experter genomförde upphandlingarna samt följde upp och kvalitets-säkrade arbetet. MSB säkerställde också en slutbesiktning av det färdigställda kontoret, vilket inkluderade kontroll av byggstandard och FN:s egen säkerhetskontroll. Sammantaget har insatsen resulterat i ett kontor med 27 arbetsplatser, ökad dialog, ökad operativ samverkan samt ökad kostnads-effektivitet för FN-organen. Stödet har effektiviserat FN:s humanitära respons i Mali. MSB har även gett stöd till OCHA för upprättande av ytterligare två kontor i Gao och Timbuktu samt planerat ett fjärde kontor i Kidal där säkerhetssituationen dock har bromsat upp byggstarten. Bidragande faktorer till insatsens goda resultat har varit stöd med en mycket erfaren insatschef från MSB samt de synergieffekter som uppstod genom att stödet till fyra olika FN-kontor sammanföll i tid.

Stödet har effektiviserat FN:s humanitära respons i Mali.

Syrien

Krisen i Syrien var fortsatt allvarlig under 2014. Antalet flyktingar som anländer till, eller befinner sig i, de omkringliggande länderna låg på en fortsatt hög nivå. Kapaciteten hos olika aktörer, främst FN och EU, att bistå med boende, mat, hälsa, samt andra grundläggande behov har fått utstå stora påfrestningar då det operationella trycket varit högt under en längre tid. MSB har under året hanterat förfrågningar från partners i Syrien men insatspersonal har nekats visum. Om det blir möjligt att bidra med insatser i Syrien under 2015 kommer UNMAS vara en prioriterad samarbetspartner för MSB. Vidare är prioriteringen att bistå inom miljöområdet. Informationshantering och *Explosive Ordnance Disposal* (EOD) kommer fortsatt att vara efterfrågade funktioner och MSB har ytterligare vidtagit åtgärder för att stärka kapaciteten och beredskapen inom dessa områden. Under året fortsatte MSB att stödja FN i hanteringen av det stora antalet flyktingar som kommit till Syriens grannländer. Fokus för den humanitära responsen har flyttats från Jordanien och Libanon till Turkiet och Irak. Det är fortsatt hög efterfrågan inom informationshantering samt boende och kontorslösningar. MSB ser att efterfrågan i regionen allt mer går från responsinriktade insatser till insatser med ett hållbart perspektiv.

MSB har bidragit till en mer funktionell och säker arbetsmiljö för personalen som arbetar i flyktinglägret i Zaatari.

En *Supply Officer* har varit sekonderad till UNHCR i Turkiet för att stärka den logistiska förmågan vid centrallagret i Gaziantep. Under hösten har gränsen delvis öppnats upp vilket har möjliggjort transporter av förnödenheter till den drabbade befolkningen i Syrien.

I Libanon har MSB bidragit med stöd inom informationshantering samt till WASH-sektorn, medan MSB fortsatte att stödja sina partners i Jordanien i arbetet med underhåll, utveckling och drift av flyktinglägret i Zaatari samt uppbyggnad och färdigställande av kontorsbyggnader i Amman och Mafraq. MSB har även bidragit med informationskompetens, varav en sekonderad *Mass Communication Officer* i flyktinglägret i Azraq som öppnades för flyktingar i april 2014. Öppnandet av lägret möjliggör ökad kommunikation med de boende i lägret för att bemöta deras situation och behov. MSB:s stöd har bland annat resulterat i att säkerhetslösningarna i området har utökats, en badanläggning har konverterats till väntrum för flyktingar, renovering av toaletter, en lekplats har samlokaliseras med väntrum för registrering av flyktingar samt en skolmatsal renoverats och konverterats till personalmatsal.

Genom nätverket IHP har MSB renoverat och utrustat en övergiven internationell skola. Insatsen var en helhetslösning för att snabbt bistå UNHCR med ett större regionalkontor i Jordanien. Byggnaden ligger i anslutning till registreringscentret i Khalda som MSB var med att bygga under 2013. MSB bidrog med en projektledare och en elektriker. Stödet har resulterat i ett nytt kontor med 325 arbetsplatser vilket har bidragit till att effektivisera UNHCR:s arbete i regionen. Till följd av UNHCR:s behov att decentralisera verksamheten i Jordanien har MSB bidragit med fysiska säkerhetslösningar till kontoret i Mafraq. Stödet bestod av medel för upphandling av kontorslösningen samt en projektledare. MSB har bidragit till en mer funktionell och säker arbetsmiljö för personalen som arbetar i flyktinglägret i Zaatari.

Irak

Irak är drabbat av flera pågående kriser, däribland den senaste tidens kraftiga våld mellan regeringsstyrkor och väpnade extremistgrupper som har lett till att över 1,8 miljoner människor befinner sig på flykt internt i landet. Mer än hälften av dem är barn. Samtidigt som allt fler människor flyr sina hem, minskar tillgången till grundläggande tjänster i områden som kontrolleras av väpnade grupper. Trots den senaste tidens ökade våld, fortsätter de humanitära aktörerna att svara på den syriska flyktingkrisen i norra Irak, liksom på situationen med allt fler internflyktingar.

Insatsen har resulterat i att internflyktingarna i området fått boende vilket i sin tur möjliggör för Kurdistans regionala regering att öppna för undervisning vid ett antal skolor som har nyttjats till flyktingboende.

I juni 2014 reviderade Iraks *Humanitarian Country Team* och Iraks regering den strategiska responsplanen som svar på det kraftiga våldet och den omfattande internflyktingsituationen, till att utvidgas över hela landet. Under tiden arbetade FN med att skala upp sina humanitära insatser, med fokus på att tillhandahålla förnödenheter och tekniskt stöd. Dessutom arbetade FN under slutet av året hårt för att möta de ökande behoven som den kommande vintern innebär.

Genom IHP har MSB stöttat OCHA och det humanitära samfundet att upprätta en koordinerings- och lägescentral på FN-anläggningen i Erbil. Stödet innefattade en stabsdel och en kontors- och konferensdel med tillhörande infrastruktur samt enklare stöd i stabsmetodik. Insatsen resulterade i förbättrade tekniska förutsättningar som möjliggjort en stärkt koordinering och informationshantering vilket bidragit till förbättrad effektivitet, förbättrad arbetsmiljö för humanitär personal samt en mer ändamålsenlig humanitär respons.

Genom IHP har MSB även bidragit med materiel och expertis i stöd till UNHCR och Kurdistans regionala regering för att hantera internflyktingsituationen. Det efterfrågade stödet handlar om att etablera ett flyktingläger för omkring 6 000 internflyktingar i Duhok-regionen i norra Irak. MSB har bidragit med ett team på fyra experter för att leda och koordinera arbetet i Shekhan. Fokus har legat på stärkt koordinering då insatsen, förutom partners inom IHP, UNHCR och Kurdistans regionala regering, även inkluderar IOM och organisationen *Action contre la Faim*. Insatsen har resulterat i att internflyktingarna i området fått boende vilket i sin tur möjliggör för Kurdistans regionala regering att öppna för undervisning vid ett antal skolor som har nyttjats till flyktingboende.

MSB:s projektledare tappar upp dricksvatten från en av vattenreningstankarna som ställdes upp på orten Topčić-Polje i Zenica efter översvämningarna i Bosnien. Foto: Anna Hjärne, MSB.

Bosnien

Under våren drabbades Balkan av stora översvämningar. Genom EU och EU:s centrum för samordning av katastrofberedskap (ERCC) sökte Bosnien och kantonerna Zenica och Tuzla hjälp med vattendistribution för att säkerställa befolkningens tillgång till rent vatten. MSB skickade ett team med totalt tolv vattenreningsexperter och en vatten- och sanitetsexpert. Med stöd av lokal personal från kantonerna genomfördes arbetet med att upprätta sex vattenreningsverk i de områden som var i störst behov av hjälp. MSB säkerställde att driften kunde övertas av utbildad personal och att professionell provtagning genomfördes kontinuerligt. Insatsen resulterade i att drabbad befolkning i Tuzla och Zenica fick tillgång till rent vatten under den pågående krisen och i den tidiga återuppbyggnadsfasen efter översvämningarna under våren. Totalt fick 70 000 personer i områdena kring reningsverken tillgång till rent vatten. Antalet tunga transporter med vatten minskade, vilket fick en positiv påverkan på miljön. Vidare stärktes kantonernas krishanteringsförmåga genom att MSB donerade vattenreningsverken vid insatsen slut i syfte att öka landets kapacitet att hantera liknande situationer i framtiden.

Totalt fick 70 000 personer i områdena kring reningsverken tillgång till rent vatten.

4. Humanitär minhantering

Under året MSB bedrivit och avslutat minhanteringsinsatser inom området humanitär minhantering i Centralafrikanska republiken och i Gaza. I arbetet har Försvarsmakten och MSB:s systemmyndighet *Estonian Rescue Board* (ERB) i Estland bidragit med teknisk kompetens.

Centralafrikanska republiken

I det turbulenta läge som uppstod i Centralafrikanska republiken under 2013 tappade myndigheterna kontrollen över landets vapen- och ammunitions hantering där uppbrutna förråd samt stölder av både vapen och ammunition hörde till vardagen. För att hantera situationen gav MSB stöd till UNMAS med ett expertteam inom *EOD rapid response* (röjnings- och ammunitionsteknisk kapacitet) under tre månader med huvudfokus att städa upp och reducera riskerna i och kring förråden. Arbetet handlade om att sortera in ammunitionen i explosivämnesgrupper enligt internationell standard, att ta bort omedelbara och farliga riskobjekt samt att minimera andra risker och hot som kan förorsaka oavsiktlig initiering. MSB:s arbete resulterade i att 136 ton ammunition hanterades med en total beräknad sprängämnesvikt på nära 14 ton. Över hälften av denna var finkalibrig ammunition. Insatsen förbättrade förutsättningarna för fortsatt temporär lagerhållning inför det fortsatta arbetet med att förstöra ammunition som inte är säker, samt att flytta ammunition till ändamålsenliga lagringsplatser på säkert avstånd utanför Bangui. Därmed minskar hoten mot befolkningen i Bangui avsevärt eftersom sannolikheten för att något av de stora ammunitionsförråden ska explodera sjunker drastiskt.

Palestina

Med anledning av krisen i Gaza i Palestina inkom International Committee of the Red Cross (ICRC) med en förfrågan till MSB om stöd med teknisk expertis inom minhanteringsområdet. MSB bidrog med tre experter under drygt sex månader för att ge

I förlängningen resulterade insatsen i effektivare humanitär hjälp till den utsatta befolkningen i Gaza.

tekniska bedömningar och råd till ICRC och dess operativa stöd till ICRC:s pågående humanitära insatser. Experterna var stationerade i Gaza för att ge tekniskt stöd till ICRC:s delegation i Jerusalem och kontor i Gaza. Insatsen bidrog till att stärka ICRC:s möjligheter att säkerställa en effektiv, snabb och ändamålsenlig humanitär respons till de mest utsatta människorna. Genom teknisk rådgivning ökade ICRC:s förmåga att hantera och agera i en miljö omgiven av explosiva lämningar och oexploderad ammunition samt att genomföra

bedömning av art och grad av kvarliggande explosiva lämningar. Stödet uppskattades och stärkte betydligt ICRC att genomföra sitt uppdrag i Gaza. I förlängningen resulterade insatsen i effektivare humanitär hjälp till den utsatta befolkningen i Gaza.

5. Civil konflikthantering

Under hösten 2014 fattade regeringen beslut om en ny resultatstrategi för internationell fredsfrämjande verksamhet. Strategin speglar den biståndspolitiska plattformen och delmålen *Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck* samt *Värnad mänsklig säkerhet och frihet från våld*.

Under året har MSB sekonderat personal till 13 gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska (GSFP) insatser. MSB har under året haft omkring 30 årsarbetskrafter sekonderade till olika missioner inom civil kris- och konflikthantering, av dessa har omkring nio årsarbetskrafter innehaft av kvinnor. EU:s arbete inom civil konflikthantering syftar i huvudsak till att förstärka staters demokrati och rättssystem, exempelvis genom stöd till institutionsbyggande samt utbildning av polis- och domstolsväsende.

MSB bidrar till att skapa operativa förutsättningar för EU att bedriva verksamhet i post-konfliktområden. Under året har MSB bidragit med expertis inom ekonomi, personal/HR, sjukvård, elektricitet, IT, logistik, upphandling och kommunikation. MSB strävar efter att bemanna strategiska positioner, det vill säga poster som har stor påverkan på missionens genomförande samt insyn i det pågående arbetet inom missionen. Vid kontinuerlig rapportering från insatspersonal ges möjlighet att tillhandahålla värdefull information gällande missionens verksamhet, prestationer och förändringar som kan komma att påverka missionens arbete i framtiden. På detta sätt kan MSB verka proaktivt i rekryteringsarbetet men även bistå Utrikesdepartementet och övriga sekonderande myndigheter med information som kan vara värdefull för den operativa verksamheten och det svenska bidraget. Kopplat till insatsverksamheten inom ramen för GSFP arbetar MSB med jämställdhetsintegrering inom hela insatscykeln.

Nedan följer några exempel på EU-insatser där MSB bidragit med personal under 2014.

EUBAM Libyen

EUBAM Libyen har under en längre period berörts av ett försvårat säkerhetsläge eftersom landets politiska situation är mycket bräcklig. Sverige var det enda land som under 2014 hade personal med rätt kompetens att upprätta och implementera de system som krävdes inom *Communication and Information Systems* (CIS). Stödet från MSB möjliggjorde att insatsen kunde fortgå eftersom expertisen säkerställde kommunikationsverktyg som fungerade internt i Libyen men som även var sammankopplade med externa kanaler. Således fanns radiokommunikation, epost och telefoni hela tiden att tillgå. Missionen hade dock under året svårt att bedriva konkret verksamhet med Libyens regering, något som inte berodde på bristande logistik utan snarare på oroligheterna i landet. Då instabiliteten i landet inte möjliggjorde samarbete utan risk för personalens säkerhet, beslutade EU att evakuera personalen ur Libyen. I dagsläget avvaktar man ett EU-beslut om missionens fortsatta varande eller nedstängning.

MSB bidrar till att skapa operativa förutsättningar för EU att bedriva verksamhet i postkonfliktområden.

EUCAP Sahel Niger

EUCAP Sahel Niger startade i slutet av 2012 och MSB har sedan dess haft en sekonderad sjuksköterska på plats i landet. Under året utökades det svenska stödet till missionen och en CIS-expert anställdes. Missionen har utökats med fokus på stöd för territorial kontroll och gränsbevakning relaterad till terrorism och organiserad brottslighet. Missionen har genomfört utbildningar och seminarier inom exempelvis gränskontroll. MSB har bidragit till att en fungerande sjukvårdscentral har upprättats, där såväl internationell som lokal personal idag arbetar för att främja EU-anställdas hälsa. Under året har rekognoseringsresor genomförts i syfte att kartlägga Nigers sjukvårdskapacitet. Kartläggningen har bidragit till ökad kunskap kring sjukvårdsstöd i de områden där missionen kommer att expandera. Med anledning av ebola-utbrottet i Västafrika under året, stöttade MSB initialt med skyddsmaterial till missionskliniken för att minska sjukvårdspersonalens utsatthet vid händelse av misstänkt smitta. Vidare initierade insatspersonalen samarbete med EU-delegationen i landet för att stärka den interna beredskapen mot ebola-smitta. MSB:s stöd inom sjukvård har bidragit till att det idag finns en handlingsplan kopplad till hantering av ebola-utbrott som riktar sig till EU-personal i Niger. Strategin är unik för Sahel-området.

EULEX Kosovo

EULEX Kosovo är den EU-insats som är störst i omfattning och som pågått under längst tid. Mandatet utgår från att stärka rättsväsendet och bistå med stöd i de polisiära utredningar som pågår kopplat till exempelvis krigsbrott under 90-talet. Så väl EU:s som MSB:s stöd minskar i takt med att missionen når sitt slutskede. MSB har genom IT-stöd bland annat skapat förutsättningar som möjliggör att datalagring sker utifrån hög utredningssekretess och skydd av vittnen, då innehållet ses som viktigt bevismaterial inför kommande rättegångar. Inom HR-området har MSB arbetat med rekrytering av personal från de övriga medlemsländerna och har därmed bidragit till att etablera en mer senior kompetens inom EULEX som svarar upp mot det rådande behovet inom rättsväsendet. MSB har även bidragit med en ställföreträdande säkerhetschef samt en administrativ regionchef. Stödet har bland annat bidragit till en ny organisationsstruktur samt upprustning av kontorsbyggnader.

EUCAP Nestor

EUCAP Nestor är en regional EU-mission som sträcker sig över flera landgränser. Länderna som ingår är Kenya, Seychellerna, Somalia, Djibouti och Tanzania. Under året genomfördes en rad utbildningar av somalisk kustbevakning och polis i syfte att stärka kapaciteten att hantera problematiken med pirater. Piratismen i regionen har sjunkit markant sedan missionen startade, vilket kan ses som ett gott resultat av de ansträngningar som genomförts. Under året genomfördes även den första utbildningen där personal från Somaliland, Puntland och Mogadishu deltog samtidigt. Detta är historiskt då spänningarna mellan de olika regionerna är stora. Utbildningarna ägde rum i Djibouti. EU har genom medlemsländerna utfört påtryckningar för att missionen ska öka aktiviteterna i Somalia. MSB har under året utvecklat kommunikationsutrustning och skapat IT-samband med Djibouti och ett fältkontor som är upprättat i Hargeysa, Somalia. MSB-experten har även rekryterats för att ytterligare öka kommunikationskapaciteten i Somalia och Djibouti. Vidare har logistikexpertis från MSB utfört standardiseringar som fungerar regionalt inom hela missionen. Stödet har resulterat i att effektiviteten har ökat inom EUCAP Nestor inom logistik och lagerhållning av varor.

EUPOL Afghanistan

Sedan 2007 har missionen EUPOL Afghanistan arbetat med stöd till landets rättsväsende genom utbildning av poliser och nyckelfunktioner vid olika ministerier. MSB har sekonderat experter inom områden som upphandling, elektricitet, IT, sjukvård, personal och rekrytering. I slutet av 2013 skedde ett attentat som riktade sig mot en libanesisk restaurang vars målgrupp var internationella gäster. Två personer från missionen omkom och händelsen skapade stor oro och sorg. Genom MSB:s sjukvårdspersonal fanns en krishanteringsorganisation i syfte att ta hand om personer i chock. Under 2014 fanns det därför en fungerande organisation som kunde bedriva verksamhet och hantera händelsen utifrån ett psykosocialt perspektiv. Vid utvärderingen efter händelsen lyftes organiseringen samt den tidigare gjorda handlingsplanen upp som ett gott exempel på hur EU-missioner kan och bör förbereda sig i händelse av kris, vilket har bidragit till fortsatta diskussioner i Bryssel.

EUAM Ukraina

Den senaste EU-missionen som startats upp är EUAM Ukraina vilken syftar till att bistå den ukrainska regeringen med expertis. MSB har sedan september bistått med expertis inom upphandling och CIS samt inom IT, radio och telefoni. Resultatet av detta är att samtliga anställda har egna epost-konton, telefoner samt nätverk för att spara och dela dokument. Detta innebär att missionen kan utföra fungerande verksamhet på plats. Genom stödet till missionen har MSB även bidragit till att färdigställa missionens huvudkontor.

EUMM Georgien

EUMM Georgien inleddes under 2008 för att verka för en stabilisering av situationen efter konflikten mellan Ryssland och Georgien i enlighet med underskrivna avtal. I mandatet ingår utöver stabilisering även normalisering och förtroendebyggande samt rapportering till EU i syfte att bana väg för ett framtida EU-samarbete inom regionen. Under året har MSB bidragit med personal till flera strategiskt viktiga positioner inom missionen. MSB:s *Chief of Finance* uppgraderades i slutet av året till *Head of Mission Support Division* med omfattande ansvar för stödfunktioner som personal, ekonomi och logistik. Inom missionen har MSB även en sekonderad *Chief of Supply Unit* som bland annat har utvecklat ett digitaliserat lagersystem för missionens fältkontor.

Övriga GSFP-missioner

Under året har MSB även bidragit med personal till missionerna EUPOL DR Kongo, EUSEC DR Kongo, EUCAP Sahel Mali, EUJUST LEX Irak, EUAVSEC Sydsudan samt med en nationell expert inom logistik till Bryssel.

TIPH Hebron

Sverige är ett av sex medlemsländer som sedan 1997 medverkar i TIPH, en civil observatörsstyrka på Västbanken med uppgift att förbättra säkerheten för Hebrons invånare. TIPH verkar som ett neutralt vittne med uppgift att övervaka efterlevnaden av internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. Genom en *Head of Logistics and Administration Division* och en *Buildings and Transport Manager* bidrar MSB med positioner som ansvarar för supportfunktionerna inom missionen. Arbetet har under året bidragit med sjukvård till missionens personal, utbildning av palestinska kvinnor

Patrullbilar som används av observatörer vid fältkontoret i Msketa, EUMM Georgien. Foto: Therese Broms, MSB.

i första hjälpen och vård av barn, utbildning av missionens personal i hjärt- och lungräddning, hjärtstartare i patrullbilarna samt etablerade beredskapsrutiner för olika typer av sjukvårdsinsatser.

Nationell samverkan

I syfte att stärka samverkan inom ramen för civil konflikthantering beslutade regeringen under 2013 att myndigheter som sänder ut personal till GSFP-insatser ska ingå i Rådet för myndighetssamverkan inom internationell fredsfrämjande verksamhet. Myndigheterna ska samverka kring gemensamma utbildnings- och övningsfrågor, samordningsvinster, erfarenhetshantering och internationella motparter. MSB har deltagit i samtliga rådsmöten och bidragit till arbetet inom olika samverkansgrupper inom civil konflikthantering.

6. Stärkande av katastrofberedskap

MSB har under året genomfört ett antal insatser i syfte att stärka andra länders och regioners kapacitet och beredskap att hantera kriser och katastrofer (katastrofriskreducering). MSB har goda förutsättningar att, med stöd av myndighetens nationella uppdrag, bidra positivt till det internationella utvecklingsbiståndet. Under 2014 har efterfrågan på modulinsatser ökat, framförallt regionalt inom katastrofberedskap, och trenden visar på fortsatt efterfrågan. Insatserna har bidragit till en ökad motståndskraft i samhällen och länder genom att stärka kapaciteten hos ansvariga aktörer att förebygga, förbereda sig för, samt effektivt hantera, kriser och katastrofer.

Stödet har omfattat teaminsatser och ett antal enskilda experter till framför allt UNDP, UN-Habitat, UNISDR, WFP och Unicef. Samtliga sekonderingar har syftat till att under insatsens gång stödja och utveckla organisationens förmåga att arbeta med katastrofberedskap och riskreduceringsfrågor. I Kairo och Bangkok har MSB stöttat WFP:s respektive Unicef:s regionala kontor i arbetet med katastrofberedskap. Stödet har omfattat utveckling och genomförande av utbildning av personal vid landkontoret samt stöd till planering och genomförande av aktiviteter med inriktning mot katastrofriskreducering. På samma sätt har MSB under året stöttat UNDP:s regionala kontor på Fiji för att stärka den regionala beredskapen inför cyklonsäsongen samt för att stärka mekanismer för återuppbyggnad i drabbade länder. Sekonderingar till UN-Habitat och UNISDR har gett stöd till samarbeten med nationella katastrofberedskapsmyndigheter samt utvecklingen av organisationernas förmåga inom området katastrofriskreducering i dessa länder.

Kontinuerligt arbete för att integrera aspekter som rör miljö och klimatförändringar, riskanalys och riskhantering samt genus har bidragit till att höja kvaliteten och effektiviteten i insatsen.

Filippinerna

Efter tyfonen Haiyan beslutade de filippinska myndigheterna att stärka kapaciteten för att bättre kunna svara upp mot och återhämta sig från framtida naturkatastrofer. MSB samarbetar med UNDP för att svara upp mot behoven. I augusti skickade MSB ett team i syfte att stärka kapaciteten och beredskapen på myndighetsnivå samt hos medborgarna i området kring Tacloban. Insatsen har resulterat i stärkt kapacitet och beredskap inför kommande händelser inom berörda myndigheter och samhället i stort, förbättrad integrering av katastrofriskreducering i återuppbyggnadsfasen, samt förbättrad koordinering och mekanismer för tekniskt stöd inom katastrofriskreducering och hantering. På regional och nationell nivå har stödet från MSB resulterat i stärkt beredskapsplanering genom revidering av styrande dokument, utbildning av nyckelpersonal och system för effektivare koordinering. Genom identifiering av kapacitetsutvecklande åtgärder som riskanalys, beredskapsplanering och landanvändningsfrågor har insatsen även resulterat i minskad utsatthet och sårbarhet inom det civila samhället. Insatsen kompletteras med teknisk utrustning som räddningsutrustning och hård och mjukvara som GIS-program inom fysisk planering och landanvändningskartering, samt verktyg för insamling av risk och sårbarhetsdata. Kontinuerligt arbete för att integrera aspekter som rör miljö och klimatförändringar, riskanalys och riskhantering samt genus har bidragit till att höja kvaliteten och effektiviteten i insatsen.

Moçambique

Under året avslutades MSB:s treåriga stöd till den nationella myndigheten för katastrofhantering i Moçambique INGC. Det övergripande syftet med insatsen är att stärka kapaciteten inom katastrofberedskap i Moçambique. Insatsen genomfördes med finansiering från Sidas landsbundna utvecklingsbistånd och baseras på de behov som identifierats vid tidigare humanitära insatser. Stödet till INGC har inkluderat mobila lednings- och koordineringscentraler; kommunikation och logistik; stöd till övningsverksamhet samt stöd i fält under katastrofer. Uppnådda resultat och effekter i projektet är en stärkt operativ förmåga gentemot nationella och internationella aktörer, framförallt genom en förbättring av INGC:s radiokommunikationssystem på central, regional och lokal nivå samt att mobila lednings- och koordineringscentraler nu är en integrerad del av myndighetens operativa förmåga. Det direkta stödet under katastrofsituationer har förbättrat funktionen av de mobila lednings- och koordineringscentralerna. Dessa funktioner har prövats i både övning och under katastrofsituationer. Vidare finns efter avslutad insats en stärkt kunskapsnivå hos INGC inom de områden som ingått i insatsen. Det fulla ansvaret för utbildningsmaterial, insatsmateriel och rutiner har lämnats över till INGC och fältaktiviteterna avslutades under oktober.

Palestina

I december 2012 inleddes ett pilotprojekt inom katastrofriskreducering på Västbanken. Det var en första fas i ett projekt som syftar till att stärka de nationella palestinska myndigheternas kapacitet inom urbant sök- och räddningsarbete (*Urban Search and Rescue, USAR*) samt nationell och regional katastrofkoordinering. Under 2013 utbildade MSB en nationell räddningslärarkår i grundläggande utbildningsmetodik. MSB stöttade även utvecklingen av nationella läroplaner och utbildningsadministration. Det palestinska civilförsvaret stöttades vidare i sitt närmande till det internationella nätverket för sök- och räddningsarbete, *International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG)*, samt internationella övningar. MSB bidrog till exempel med stöd till det palestinska deltagandet i en israelisk jordbävningsovning, deltagandet i två regionala möten inom INSARAG samt tre nationella utbildningsmoment i samarbete med OCHA och UNDP. Genom dialog och kunskapsstöd har MSB stöttat en effektivisering av det palestinska civilförsvarets räddningsorganisation. I februari avslutades pilotprojektet formellt i Ramallah med en workshop för erfarenhetsåterföring. Med anledning av det goda samarbetet med det palestinska civilförsvaret, de stora behoven i området och de goda resultaten från pilotprojektet, finns goda förutsättningar för ett fortsatt samarbete på Västbanken. MSB avser även att se på möjligheterna att inkludera Gazaremsan i liknande aktiviteter.

Sydöstra Europa

Regionen drabbades under året av omfattande översvämningar, vilket krävde internationellt humanitärt stöd. Inom *Instrument for Pre- Accession, Civil Protection Cooperation Programme II (IPA II)* under perioden 2014–2015 deltar MSB i ett konsortium tillsammans med katastrofberedskapsmyndigheter från Slovenien, Kroatien, Italien och Tyskland samt ett privat företag; Synergies. IPA II-programmet finansieras av EU och är en fortsättning på *IPA Civil Protection Cooperation with the candidate countries and potential candidates*, som MSB deltog i under perioden 2011–2012. Det övergripande målet med programmet är att föra länderna som kandiderar till EU-medlemskap (Bosnien-Hercegovina, Serbien, Makedonien, Montenegro, Kosovo, Albanien och Turkiet) närmare den europeiska

*Utbildning av palestinska blivande Master Trainers vid civilförsvarets utbildningscenter i Jeriko, Palestina.
Foto: Peter Holmström, MSB.*

civilskyddsmekanismen samt stärka den nationella och regionala förmågan att hantera katastrofer och kriser. MSB deltar med experter och i den gemensamma styrningen av programmet. Under året har flertalet kurser inom civilskydd, koordinering samt värdlandsstöd genomförts under de deltagande länderna. En storskalig fältövning med jordbävningsscenario genomfördes under oktober i Montenegro i syfte att öva ländernas sök- och räddningsteam. Det goda samarbetet i regionen och inom EU under den pågående krisen visar på att IPA II-programmets utbildningar och övningar har gett konkreta resultat. Katastrofmyndigheternas gemensamma förståelse och kunskaper har genom IPA-programmet ökat, vilket bidragit till såväl samverkan som effektivisering inom responsen.

Irak

Den kurdiska regionen i Irak tar för närvarande emot stora grupper av internflyktingar från närliggande områden, som en följd av våldet mellan den Islamiska staten (IS) och irakiska säkerhetsstyrkor. Detta ställer stora krav på regionen som sedan 2013 har tagit emot flyktingar från Syrien. En humanitär samordningscentral har tidigare upprättats av OCHA och IHP. UNDP och Kurdistans regionala regering har uttryckt ett behov av stöd från MSB med expertkunskap till kurdiska myndigheter för att bidra till en regional kriskoordineringsfunktion. MSB stödjer denna insats med experter under 6 månader. MSB:s stöd bidrar till upprättandet av en lägesbildscentral, konceptutveckling och processer, identifiering av resurser, utvecklande av relevanta källor och informationskanaler, utbildning i teknisk och analytisk informationshantering, samt kapacitetsutveckling av strategisk krissamordning. Resultatet av insatsen är en upprättad regional krissamordningscentral som är basen för en varaktig kapacitets-

utveckling för Kurdistans regionala regering i syfte att hantera nuvarande och framtida kriser. I förlängningen bidrar detta till att rädda fler liv både i närtid och under eventuella framtida kriser.

Myanmar

Myanmars läge och utsatthet gör att nya katastrofsituationer är att vänta och arbetet med att bygga motståndskraft, både på hushålls- och samhällsnivå, är fortsatt prioriterat. De mest sårbara och utsatta befolkningsgrupperna omfattar de personer och hushåll som redan innan katastrofen är svaga eller marginaliserade i samhället. För att bistå Myanmar:s behov av utvecklad katastrofhanteringskapacitet samt utbildning av myndighetspersonal och nyckelpersoner inom katastrofhantering, har UN-Habitat etablerat en utbildningsfunktion inom organisationen, i syfte att stärka kapaciteten av lokala partners och ministerier inom katastrofriskreducering. MSB har bidragit med en utbildningspedagog *DRR Training Officer* under 12 månader. Experten ger tematiskt stöd till UN-Habitat i processen att söka nya projektmedel till fortsatt utveckling och verksamhet. Insatsen har även resulterat i etablerandet av ett utbildningscenter för katastrofriskreducering samt upphandling av utbildningsmaterial. Utbildningscentret ska ha full kapacitet att utbilda nyckelpersoner inom målgruppen. MSB:s stöd har bidragit till avslutad bemanning samt till genomförandet av tre kurser och två workshops i samordning med personal från utbildningscentret och lokala myndigheter. Arbetet vägleds av tydliga strategier och utförs i enlighet med Myanmars egna utvecklingsstrategier och policyer för katastrofriskreduktion. Genom referensgrupper, anställningar, utbildningar och policyer har projektet utformats utifrån behoven hos utsatta grupper som kvinnor, barn, funktionshindrade och äldre människor. Miljöaspekter har inkluderats genom utbildningar i klimatpåverkan och lokalt även genom upprätandet av ett sophanteringssystem på utbildningscentret.

7. Tidig återuppbyggnad

MSB har under året genomfört insatser i syfte till att stödja arbetet med tidig återuppbyggnad efter katastrofer eller konfliktsituationer. Det rör sig om återuppbyggnad i tidig responsfas, som syftar till att accelerera samhällets återgång med samhällsresurser. Det finns en ökad efterfrågan av stöd inom området tidig återuppbyggnad som är kopplad till uppkomsten av större katastrofer. Här har MSB en komparativ fördel som flexibel genomförare som snabbt kan infinna sig på plats och påbörja verksamhet i nära anslutning till den omedelbara responsfasen. Bakom detta ligger en medveten satsning från MSB:s sida att etablera partnerskap för tidig återuppbyggnad samt ett ökat fokus på hållbara resultat och utveckling på global nivå.

Under året genomförde MSB ett antal sekonderingar inom tidig återuppbyggnad. Flertalet experter har fokuserat på stöd i återuppbyggnadsarbetet i Filippinerna efter tyfonen Haiyan, återuppbyggnad efter översvämningarna i Serbien under våren och stöd till UNDP i Irak i samband med den pågående konflikten med IS. MSB:s huvudsakliga samarbetspartner inom tidig återuppbyggnad är UNDP vilket reflekteras av stöd globalt och regionalt genom en *Roving Inter-Agency Early Recovery Advisor*, samt genom sekondering av ett antal experter inom informationshantering till aktiverade kluster för tidig återuppbyggnad i Filippinerna och Irak. Stödet till UNDP avseende tidig återuppbyggnad är del av ett sammanhållet koncept för samarbetet mellan UNDP och MSB. Stödet resulterar i ett stärkt och mer handlingskraftigt *Early Recovery*-kluster, med möjlighet att snabbt och aktivt stödja koordinering av tidig återuppbyggnad vid katastrofer.

Filippinerna

En konsekvens av förödelsen efter tyfonen Haiyan i Filippinerna var den enorma mängd avfall som spreds över landet och kom att utgöra en hälsorisk för invånarna då byggnadsrester blandats med såväl hushålls-, sjukhus- som latrin-avfall. MSB inledde i ett tidigt skede ett samarbete med UNDP att bistå lokala myndigheter i att ta hand om den omedelbara avfallshanteringen samt stödja återuppbyggnaden av bättre, säkrare och mer miljövänliga system för framtiden. MSB bidrog med ett internationellt team som i samarbete med nationell expertis hanterade avfallsfrågan i den tidiga återuppbyggnadsfasen. MSB har tillsammans med lokal personal under året avlägsnat över 600 000 kubikmeter urbant avfall från gator och bostadsområden, av vilket 25 % sorterats och återvunnits. Ett antal större raserade byggnader har demolerats, vilket har underlättat för lokala myndigheter att påbörja återuppbyggnaden. Åtskilliga hälsovådliga sophögar har avlägsnats och kommunala soptippar har rehabiliterats. Omfattande teknisk uppgradering av deponin i Tacloban har genomförts, med separat hantering av sjukvårdsavfall, samt en säker sopsorteringsstation vid deponin som också utgör en inkomstkälla för de människor som tidigare sorterat skräp under osäkra förhållanden. Många människor som tidigare arbetat med insamling och återförsäljning av material som plast, metall, glas och trä, har efter tyfonen förlorat tillgång till denna inkomstkälla. Insatsen har därför initierat ett uppstartsprogram för utvalda entreprenörer, som i sin tur bidrar till nya inkomstmöjligheter. MSB har vidare bidragit till nya arbetsmöjligheter för tidigare okvalificerad arbetskraft genom

Insatsen är ett gott exempel på hur internationella och nationella aktörer samverkar mot ett gemensamt mål för långsiktig återuppbyggnad under konceptet Build back better.

Hantering av katastrofavfall under återuppbyggnadsarbetet efter tyfonen Haiyan i Filippinerna.
Foto: Stig Dahlén, MSB.

certifierade utbildningar för enklare byggnadsmoment samt för gräv- och schaktmaskinschaufförer. MSB:s insats har resulterat i en långsiktig minimering av hälso- och säkerhetsriskerna i de värst drabbade områdena, nya inkomstmöjligheter för den fattigaste delen av befolkningen, samt ett stärkande av lokala myndigheters ansvar för en miljömässigt hållbar avfallshantering och infrastruktur. Insatsen är ett gott exempel på hur internationella och nationella aktörer samverkar mot ett gemensamt mål för långsiktig återuppbyggnad under konceptet *Build back better*.

Utöver stöd till UNDP har MSB även bidragit med experter inom tidig återuppbyggnad till UN-Habitat. Fokus har då varit på integrering av ett tidigt återuppbyggnadsperspektiv i frågor som rör *Shelter*, exempelvis tidigt efter tyfonen Haiyan. Resultatet är ett mer effektivt klusterarbete och integrering av långsiktiga återuppbyggnadsmål i *Shelter*-aktörernas arbete i Filippinerna i ett tidigt skede. Detta ökar möjligheten att dra nytta av att bygga bort risk, vilket är möjligt under en kort period efter en katastrof med omfattande infrastrukturell förstörelse.

8. Nationella insatser

MSB har beredskap för allvarliga olyckor, kriser och katastrofer både i Sverige och internationellt. Myndigheten har i uppdrag att tillhandahålla vissa stödresurser i samband med allvarliga olyckor och kriser nationellt, bland annat till kommunerna i genomförandet av räddningstjänstinsatser. MSB har förstärkningsresurser i form av utrustning samt utbildad och övad personal inom områdena översvämning, oljeskadehändelser, kemikalieolyckor, sök- och räddning, flygmedicinsk evakuering och skogsbrand. Under året har även en nationell förstärkningsresurs kopplad till värdlandsstöd utvecklats. Resursen är tänkt att användas då Sverige tar emot internationellt stöd.

Året präglades av en mycket varm och torr sommar som ledde till den mest omfattande skogsbrand som inträffat i Sverige i modern tid. Dessutom drabbades Sverige av skyfall, vilka orsakade översvämningar i de västra delarna av landet. Utöver detta inträffade ett flertal händelser inom kemikalieområdet.

Skogsbranden i Västmanland

MSB observerade branden tidigt i förloppet via omvärldsbevakningen och bidrog redan under den första helgen med nationella förstärkningsresurser i form av skogsbrandsdepåer. Insatsen kom att bli MSB:s största operativa nationella insats. MSB bidrog med sju nationella skogsbrandsdepåer, stöd för utökad radiokommunikation via Rakel genom utlåning av Rakelmobiler, gruppkombinering av talgrupper och en mobil basstation, teknikstöd, reservwebbplats (Krisinformation.se), IT-utrustning, mobilt kartsystem för fältinventering samt stöd till samband, ledning, kommunikation och expertkunskap inom skogsbrandssläckning. Branden var så omfattande att Sverige för första gången i större skala begärde internationell hjälp via EU:s centrum för samordning av katastrofberedskap (ERCC). Det var MSB som förmedlade det internationella stödet. MSB:s förstärkningsresurs för värdlandsstöd aktiverades för första gången till stöd för räddningsledaren.

MSB fokuserade tidigt på att förmedla stöd till arbetet med att bekämpa den omfattande skogsbranden genom att skicka nödvändig extra släckningsutrustning. Eftersom 7 av 14 skogsbrandsdepåer ur MSB:s särskilda förstärkningsresurs användes vid skogsbranden i Västmanland, omfördelades andra skogsbrandsdepåer för att kunna möta faran för skogsbrand i hela landet. Efter att MSB skickat en begäran om internationellt stöd via ERCC förmedlades flygplan för vattenbombning från Italien och Frankrike. MSB förmedlade även de norska helikoptrar som deltog i släckningsarbetet.

MSB:s förstärkningsresurs för värdlandsstöd avlastade Länsstyrelsen i Västmanland samt fungerade som en viktig länk mellan insatsledningen och den inkommande hjälpen från andra länder under branden. Detta gjordes genom stöd till de inkommande franska och italienska teamen, förmedling av kontakter gällande flygtaktiska frågor samt koordinering av ankomst, rättsliga och administrativa frågor.

För första gången bidrog MSB även med operativt GIS-stöd. MSB tog fram aktuella kartor, teknik för uppdatering i realtid över brandspridningen i området och tillhandahöll även en webbtjänst för digitala kartor tillgängliga för allmänheten. Via dessa kunde den som ville följa det aktuella läget kopplat till avlyst område, avspärrade vägar och brandens utbredning med mera.

Branden var så omfattande att Sverige för första gången i större skala begärde internationell hjälp via EU:s centrum för samordning av katastrofberedskap (ERCC). Det var MSB som förmedlade det internationella stödet.

*Europeiskt samarbete på hög nivå när inlånat franskt flyg bekämpar skogsbranden i Västmanland.
Foto: Jocke Berglund.*

Under inledningen av branden låg MSB:s fokus på att stödja och underlätta för räddningstjänstens insats med nationella förstärkningsresurser i form av släckutrustning och pumpar. Under insatsens gång skiftade stödet fokus till att även utgöra ett stöd till ledningsstaben hos Länsstyrelsen i Västmanland.

Flera medarbetare från MSB med expertkunskaper, främst inom kriskommunikation och krisberedskap, GIS och Rakel, åkte till insatsområdet för att bidra med stöd till insatsledningen och Länsstyrelsen. Många av MSB:s medarbetare arbetade även med branden på avstånd, bland annat med metoder och verktyg för samordning och kriskommunikation inom en rad sakområden. I MSB:s uppdrag ingår att stödja aktörer som är involverade i krishanteringens med att samordna kommunikationen med allmänhet och media. Det görs bland annat genom att koordinera budskap, stödja framtagande av frågor och svar, samt samla myndighetsinformation på Krisinformation.se, information som också tjänar som underlag för SOS Alarm i arbetet med allmänhetens krisnummer 113 13.

MSB stödde även räddningsledningen juridiskt, tekniskt och taktiskt angående räddningsinsatsen och eftersläckningsarbetet. En räddningsinsats av den här omfattningen innebär också ett tidskrävande efterarbete med bland annat insamling och återställning av utrustning.

Översvämningar i västra Sverige

Kraftigt regn orsakade stora översvämningar i framförallt Halmstad, men också i kommunerna Hylte och Falkenberg i augusti. Begäran om stöd kom till MSB från Länsstyrelsen i Hallands län som agerade på uppdrag av Halmstads kommun. Som en följd av begäran levererades sandsäckar, skyddsbarriärer och två högkapacitetspumpar, vilka begränsade översvämningens konsekvenser avsevärt vid kritiska punkter i regionen.

Under skogsbranden i Västmanland bidrog MSB med 16 mil brandslang till släckningsarbetet.
Foto: Johan Eklund, MSB.

Liksom vid skogsbranden i Västmanland levererade MSB under översvämningarna kartsystem till ledningsstaben som i realtid visade var resurser fanns. MSB bidrog även med personal med kunskap om pumpar, barriärer och kartsystem.

Vid översvämningarna i Västra Götaland under samma period vidtog MSB åtgärder för att snabbt kunna bistå med motsvarande stöd som i Halland. Likaså valde MSB att placera en av högkapacitetspumparna i Värmland för beredskap vid översvämningarna i Kristinehamn under samma period under året. Situationen blev dock aldrig så allvarlig att nationella förstärkningsresurser begärdes.

CBRN-insatser

MSB:s resurser inom kemikalieområdet har använts i stor omfattning under året. Kemenheter och enheter för avancerad indikering har under året genomfört drygt 30 insatser.

En av dessa insatser var stöd till den kommunala räddningstjänsten i Ljungby i samband med branden på DHL:s huvudlager. Branden som inte gick att stoppa spred sig till en närliggande charkuterifabrik. På taket till fabriken förvarades ammoniak, avsett för att driva företagets kylanläggning. Att flytta tanken från fjärde våningen var omöjligt och med överhängande risk för utsläpp av giftig ammoniak gick informationsmeddelanden ut via tv och radio med uppmaning till allmänheten att hålla sig inomhus.

MSB:s kemenhet i Perstorp kallades in för att i hög riskmiljö utföra en komplicerad insats. Uppdraget var att koppla in sig på kylanläggningen för att därefter leda ut ammoniak till en specialanpassad tank där den giftiga gasen späddes ut via kontakt med vatten. När hela kylsystemet hade tömts transporterades tanken från platsen. Insatsen bidrog till minskad risk för insatspersonal och allmänhet samt att en negativ miljöpåverkan av ett troligt utsläpp förhindrades.

9. Fokus på genus, miljö och säkerhet i insatsverksamheten

För att höja kvaliteten och effektiviteten i insatserna arbetar MSB kontinuerligt med att integrera genus-, miljö- och säkerhetsperspektiven i insatsverksamheten. Det gemensamma målet är att utföra insatser av så god kvalitet som möjligt, som når kvinnor och män, flickor och pojkar samt bidrar till en hållbar utveckling. Även förmågan att kunna hantera och anpassa verksamheten efter hälsoaspekter är en förutsättning för att kunna genomföra snabba humanitära insatser. Arbetet behöver fortgå över tid för att nå resultat fullt ut, men viktiga steg tas kontinuerligt.

Under året har MSB:s operativa verksamhet antagit en ny målbild för 2018. Målbilden säger att MSB:s operativa verksamhet är ledande inom jämställdhet, miljö och säkerhet. Vidare ska MSB på ett strukturerat sätt utveckla de operativa förmågorna utifrån ett jämställdhets-, miljö- och säkerhetsperspektiv för att höja kvaliteten i den operativa verksamheten och för att kunna bidra till långsiktiga och hållbara resultat.

Genus

MSB:s arbete för jämställdhet och mångfald i insatsverksamheten tar sin utgångspunkt i FN:s säkerhetsråds resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet (den så kallade 1325-agendan) och reflekteras i den inriktning som fastställts med resultatmål att uppnå till år 2015. Målsättningarna med arbetet i insatsverksamheten är att kvinnors och mäns, flickors och pojkars olika situation och behov påverkar insatsens utformning, att kvinnors deltagande påverkar insatserna och kvinnors kapacitet tillvaratas, att personal som arbetar med insatsverksamheten har en god förståelse för och förmåga att arbeta för jämställdhet och mångfald samt att jämställdhet och mångfald är en prioriterad fråga i dialogen med samarbetsorganisationer.

Kunskap hos insatspersonalen

Kunskap och förmåga hos insatspersonal är en viktig bas för att möjliggöra integrering av ett genusperspektiv i insatsverksamheten. 2014 deltog 106 personer i MSB:s introduktionsutbildning, av dessa var 37 kvinnor (34 %).

Vad gäller övriga fokusutbildningar så strävas alltid efter att integrera kvalitetshöjande perspektiv. Kursen *Overview Course on Disaster Risk Reduction, Respon and Recilience (DR4)* har ett tydligt fokus på genus inom området katastrofriskreducering. Under 2014 genomgick 36 personer kursen, varav 18 kvinnor (50 %).

Under 2014 deltog 31 personer i MSB:s *Team-leader* kurs, varav 12 kvinnor (39 %).

MSB arbetar även aktivt för att integrera genusfrågor i en rad olika utbildningar som genomförs gemensamt eller av andra länder inom ramen för samarbetet inom nätverket IHP. Ett bra exempel på detta är den reviderade *IHP Base Camp Course*. Arbetet pågår för att ta fram en handbok för *Base Camp*, där ett genusperspektiv integreras för att påverka både den praktiska och personella delen i insatser.

Till sitt stöd har insatspersonal verktyg och metoder i form av exempelvis MSB:s jämställdhetshandbok med praktiska råd och checklistor rörande vilka aspekter som bör beaktas för att insatserna ska komma hela befolkningen i samhället tillgodo.

MSB:s genusrådgivare inom ebola-insatsen i Liberia möter representanter från West Point Women for Health and Development Organization. Foto: Johan Lundahl, MSB.

Ökad jämställdhet

Under året har MSB:s handlingsplan som syftar till att öka antalet kvinnor i insats implementerats. Handlingsplanen innehåller åtgärder kopplade till kommunikation, rekrytering och bemanning för att nå ut till och locka fler kvinnor att delta i MSB:s insatser. Strävan efter en jämnare könsfördelning och större mångfald i personalpoolen bidrar till att höja kvaliteten i insatserna, då erfarenhet och perspektiv breddas samt då insatspersonal kan vara förebilder i länder där val av yrkesroller kan begränsas utifrån traditionella synsätt.

Under året har en rad aktiviteter genomförts med goda resultat. De generiska mallarna för MSB:s jobbannonser har reviderats med målsättningen att de ska vara könsneutrala. Olika former av nätverksträffar med byggingenjörer, experter inom IT och ICT samt experter inom katastrofriskreducering har i syfte att öka intresset för MSB:s personalpool bland kvinnor. Ett aktivt arbete med positiv särbehandling av kvinnor i samband med rekrytering, utbildning och övning har visat sig vara en effektiv metod för öka kvinnors möjlighet att bli antagna till kommande insatser. Förutsättningarna för arbetet med en jämnare könsfördelning och större mångfald har stärkts genom internt arbete som bland annat har handlat om att löpande och systematiskt framhålla och diskutera könsuppdelad statistik.

Under året genomförde MSB även en särskild eventdag för kvinnor som är insatspersonal i MSB:s personalpool. Syftet var att inspirera kvinnor att delta i utvecklingen av insatsverksamheten samt att skapa ett forum för dialog kring frågor som rör ett ökat deltagande av kvinnor i insatsverksamheten.

Två externa studier har genomförts i syfte att undersöka i vilken grad MSB:s operativa verksamhet genomsyras av ett genus- och jämställdhetsperspektiv. Studierna har identifierat behov av särskilda satsningar vad gäller genusperspektiv och jämställdhetsintegrering samt lämnat rekommendationer kring hur MSB mer effektivt kan implementera den nationella handlingsplanen för FN:s säkerhetsråds resolution 1325 i den operativa verksamheten. Studierna granskade MSB:s operativa förmågor, språkbruket inom valda delar av verksamheten, rekognoseringsresor inför internationella insatser, materiel utifrån ett genus- och jämställdhetsperspektiv. Utöver detta har MSB:s arbete med att stärka kvinnors deltagande och skydd mot sexuellt våld i insatser granskats. Ett antal rekommendationer från studierna ska implementeras under 2015.

Rekrytering och bemanning

I linje med MSB:s mandat och verksamhetsområde får myndigheten främst förfrågningar om insatspersonal inom traditionellt mansdominerande yrkesgrupper.

Under 2014 utgjordes 36 % av nyrekryteringarna till MSB:s personalpool av kvinnor. Detta är högre än 2012 då motsvarande siffra var 33 % och 2013 då siffran var 27 %. Även inom bemanningen av insatser har utvecklingen gått i positiv riktning. Efter att ha legat på 24 % under 2011 och 2012 samt på 30 % under 2013 steg andelen kvinnor som MSB sänder på insats till 31 % av den utsända insatspersonalen under 2014.

Genusperspektiv i insatser

Insatser som löper under längre tid har högre ambitionsnivåer vad gäller integrering av tvärgående perspektiv. Inom katastrofriskreducering är MSB en implementerande partner och har större möjlighet att påverka. MSB har som målsättning att

genusrådgivare eller annan personal med kompetens inom genusperspektiv ska inkluderas i alla rekognoseringsresor för att bevaka genusperspektiv i syfte att påverka planering av insatser och projekt. Genusrådgivaren finns också med vid aktiviteter under projektets gång samt vid utvärdering. Exempel på detta är Västafrikaprojektet och Moçambique där genusrådgivaren varit involverad. Vid interna förberedelser används checklistor, handböcker och briefingar.

För att bekämpa spridningen av ebola i Liberia stödjer MSB sedan hösten 2014 både hälsoministeriet i Liberia och WHO inom områdena sjukvård, logistik, utbildning och kommunikation. I MSB:s team finns en genusrådgivare på plats för att följa ebola-utbrottet och responsen ur ett genusperspektiv samt analysera vilka behov som finns inom olika grupper i samhället. Genusrådgivaren är ett stöd till såväl MSB:s team som till samarbetspartners samt bidrar med rekommendationer för att ebola-responsen ska utformas för att möta behoven hos kvinnor och män, flickor och pojkar på ett effektivt sätt. Under året genomfördes en rad utbildningar i genus inom humanitär hälsorespons för personal vid hälsoministeriet som jobbar med psykosocialt stöd på det behandlingscenter för ebolapatienter som MSB stödjer i huvudstaden Monrovia. Utbildningen har stärkt personalens kunskap om hur de så kallade utskrivningspaketen, som tillfrisknade patienter får när de lämnar kliniken, kan utformas för att möta patienternas behov i en situation där livsvillkoren kan ha förändrats i grunden. MSB har därigenom stärkt kapaciteten och kunskapen hos vårdpersonalen, vilket bidrar till att minska sårbarheten hos patienter som överlevt ebola men ofta drabbas av stigma. Kunskapen underlättar patienternas återgång till ett normalt liv. Ett annat resultat av MSB:s arbete på behandlingscentret är att personalens arbetsmiljö har utformats utifrån såväl kvinnors som mäns behov vad gäller trygghet, säkerhet och personlig hygien.

MSB har därigenom stärkt kapaciteten och kunskapen hos vårdpersonalen vilket bidrar till att minska sårbarheten hos patienter som överlevt ebola men ofta drabbas av stigma.

Under 2014 har MSB även gett stöd till UNDP i Filippinerna genom experter inom områdena katastrofavsfallshantering och katastrofförebyggande. Genom en *Gender Focal Point* har teamet arbetat för att stärka integrationen av ett jämställdhetsperspektiv, stöd till utsatta grupper och barns rättigheter i projektet. Inom ramen för MSB:s satsning för att öka genusintegrering inom katastrofavsfallshantering genomförde MSB:s genusrådgivare en rekognoseringsresa. MSB:s arbete har resulterat i att genusperspektivet inkluderas under utbildningar och workshops samt att implementeringen av ett genusmedvetet *Livelihood*-program påbörjats. Viktiga erfarenheter och lärdomar från arbetet med genusperspektiv och katastrofavsfallshantering finns nu dokumenterade och utgör underlag i planeringen av nya insatser.

Inom ramen för stödet till myndigheten för katastrofhantering i Moçambique har MSB:s genusrådgivare haft ett nära samarbete med myndighetens *Gender Focal Points*. Det har i första hand rört sig om kompetensutveckling inom en rad praktiska beredskapsutbildningar av beredskapspersonal. Genuspasset som inkluderades i utbildningen *Camp Management* på grund- och fortsättningsnivå förlängdes på grund av ett stort intresse och behov. Som en konsekvens av detta inkluderades genus som ett separat kapitel i den nya *Camp Management Handbook* som används under olika utbildningar. Under en workshop introducerade MSB genus kopplat till katastrofreducering i *Planning and Monitoring*. Arbetsgrupperna arbetade med en genusaspekt i projektplaneringen och resultatet presenterades under en avslutande workshop. MSB har

även fortsatt dialogen med systemmyndigheten kring stärkt säkerhet för kvinnor och barn i samband med katastrofer samt hur kvinnors kapacitet kan tillvaratas genom deltagande.

Under året har en *Regional WASH Officer* hos UNHCR varit involverad operativt i Libanon och Mauretanien. Integrering av genusperspektiv i pilotprojekt inom sanitetsområdet har visat på positiva resultat i ett antal flyktingläger. Konkreta åtgärder för att öka säkerheten för kvinnor har varit att toaletter som ska användas av kvinnor placeras centralt, att solenergilampor installeras vid toaletterna samt att tvättfat placeras inne på toaletterna i syfte att bemöta kvinnors behov av hygien under menstruationsperioden.

Myndighetssamordning

Under året har MSB kontinuerligt deltagit inom den myndighetsgemensamma styrgruppen *Gender Force* som fokuserar på frågor som rör kvinnor, fred och säkerhet.

En utbildning där genusperspektivet står i fokus är kursen genusintegrering i insatsverksamhet (GIV tidigare GAFO), en utbildning som genomförs i samverkan med Polisen, Försvarmakten och Folke Bernadotteakademin. Vid kurstillfället 2014 deltog intern personal från de fyra myndigheterna. Från MSB deltog 5 personer, varav 4 kvinnor (80 %).

MSB, Folke Bernadotteakademin och Försvarmakten har fortsatt samarbetat inom det två år långa *Gender Coach*-programmet 2013–2015. Programmet syftar till att stärka höga chefer inom myndigheterna i jämställdhetsintegrering inom ramen för sin verksamhet samt i genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325.

En myndighetsgemensam rapport gällande genomförandet av den nationella handlingsplanen för resolution 1325 sammanställdes 2014 utifrån en rad indikatorer. Under arbetet med rapporten hölls en rad diskussioner kring den nationella utvecklingen samt gemensamma erfarenheter och beröringspunkter.

MSB har även löpande deltagit i Nationellt samverkansforum för 1325 där representanter för myndigheter, departement samt frivilligorganisationer håller möten med aktuella teman.

MSB har under året deltagit i fyra konsultationer kring Sveriges implementering av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 och den bredare 1325-agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Under konsultationerna deltog riksdagsledamöter, representanter från relevanta departement inom Regeringskansliet samt utförarmyndigheter, forskare och representanter från organisationer i det civila samhället. Resultatet är en gemensam rekommendationsrapport till Utrikesdepartementet inför arbetet med att formulera en ny handlingsplan för FN:s säkerhetsråds resolution 1325 som ska träda i kraft 2016.

Miljö

MSB:s miljöarbete inom insatsverksamheten styrs av inriktningsdokumentet *Inriktning för arbetet med miljöintegrering i insatsverksamheten 2011–2015*, som ger det miljöförbättrande arbetet ett tydligt ramverk. De övergripande målen för 2015 är att MSB har integrerat miljöperspektivet i hela insatscykeln samt att insatspersonal vid såväl huvudkontor som i fält har god förståelse för, samt förmåga att arbeta med, ett integrerat miljöperspektiv. Vidare har MSB som mål att löpande lyfta miljöfrågan på internationell nivå i dialogen med samarbetspartners. Nedan följer exempel på insatser där miljön stått i fokus.

MSB installerar solpaneler på fem platser i Demokratiska Republiken Kongo som en del av WFP:s solenergiprojekt. Bilden är från Goma. Foto: John Isaksson, MSB.

Miljörådgivning i fält

2012 etablerade MSB expertprofilen miljörådgivare i fält som ett internt stöd i syfte att minska den negativa miljöbelastningen från de egna materiel- och logistik tunga insatserna, samt för att integrera riskreduceringsåtgärder i projektdesign och planering. Profilen har nu blivit ett efterfrågat och uppskattat stöd även hos samarbetsorganisationerna.

Vid två tillfällen under 2014 använde sig MSB av miljörådgivare i fält som stöd vid byggande av boende och kontor för FN-organens fältpersonal, i Centralafrikanska republiken samt i Kamerun. I båda fallen var miljörådgivarna med i tidig byggfas och genomförde miljöbedömningar samt utvecklade rekommendationer för val av miljövänliga tekniska lösningar, främst kopplade till vatten och sanitet, avfall och energiförsörjning. Miljöstödet i Centralafrikanska republiken resulterade i en plan för att öka den miljömässiga hållbarheten på hanteringen av avfall som genererades inom lägre område. Stödet i Kamerun var kort, men täckte även in en bedömning av miljöaspekterna från områdets flyktingläger, och resulterade i rekommendationer till miljöförbättrande åtgärder för verksamheten.

I början av året sekunderade MSB en miljörådgivare till OCHA i Sudan för att säkerställa integreringen av miljö i den humanitära responsen. Syftet var i första hand att motverka trender som avskogning, ökenspridning, jorderosion och spridning av föroreningar. Miljöförstöring och konkurrens om de begränsade naturresurserna är centrala frågor i den pågående konflikten i Sudan. Stödet var mycket uppskattat och resulterade i att lokal personal från FN-kontor och NGO:s utbildades. Resultatet blev

dels en ökad förståelse och kunskap om hur organisationerna kan minska negativ påverkan, dels framtagande av verktyg och riktlinjer för miljö- och klimatanpassning att applicera på den sudanesiska kontexten.

MSB har även sekonderat en miljørådgivare till OCHA i Filippinerna för att säkerställa ett integrerat miljöperspektiv inom ramen för responsen och återuppbyggnadsarbetet efter tyfonen Haiyan. Miljørådgivaren tillhandahöll teknisk expertis samt bidrog till ökad förståelse för miljörelaterade frågor genom utbildning och träning av den lokala personalen. En huvuduppgift var att bistå hanteringen av katastrofsvfall främst genom att finna avsättning för förstört timmer från kokosnötplantagen samt på ett hållbart sätt återuppbygga försörjningsmöjligheter och näringsverksamhet. De två miljöexperterna som sekonderats till OCHA har vid ett flertal tillfällen under året besökt aktörer inom FN-systemet vilket resulterat i spridning av kunskap och erfarenheter från miljöarbetet. Uppmärksammandet av miljöarbetet inom insatsen i Filippinerna har i sin tur bidragit till ökad efterfrågan på en anpassad utbildning för miljørådgivare, något som MSB utvecklar.

Genom ett solenergiprojekt som initierats av WFP och finansierats av Sida, har MSB installerat solpaneler på fem platser i Demokratiska Republiken Kongo. Inom ramen för WFP:s omfattande matdistributionsprogram har man tidigare använt strömgeneratorer dygnet runt för drift av kontor, belysning kvällstid samt kylning och ventilation av matförråd. Detta har bidragit till höga kostnader för såväl bränsle som underhåll och även fått negativa konsekvenser på miljön i form av koldioxidutsläpp, hantering av stora mängder diesel samt en bullrande arbetsmiljö. De nya solpanelerna drar ner energikostnaderna och möjliggör för WFP och andra hjälporganisationer på plats att genomföra insatser mer effektivt och miljövänligt. Belysning är dessutom en viktig säkerhetsfråga som bidrar till ökad säkerhet och trygghet på arbetsplatsen för personalen. Genom att replikera konceptet i full skala räknar WFP med att sänka sina kostnader för belysning och säkerhet, samt sitt beroende av generatorer

De nya solpanelerna drar ner energikostnaderna och möjliggör för WFP och andra hjälporganisationer på plats att genomföra insatser mer effektivt och miljövänligt.

och bensin med 50 %. Pengar som frigörs kan därigenom återinvesteras i bistånd med möjlighet att nå ut med livsmedel till fler människor som tvingats fly på grund av väpnade konflikter och naturkatastrofer.

Säkerhet

Som statlig myndighet har MSB ett ansvar för sin insatspersonal även utanför Sveriges gränser. Ett institutionaliserat säkerhetsarbete skapar trygga medarbetare som snabbt och metodiskt kan anpassa sig till en miljö där hot och risker förekommer. Upplevelsen av att kunna påverka sin situation och vid behov påkalla hjälp, minskar individuell och institutionell stress samt ökar förmågan att hantera oväntade uppkomna situationer. Den gemensamma synen på risk underlättar också dialogen mellan projektledare och insatspersonal. Syftet med MSB:s säkerhetsarbete är att genom ett kalkylerat risktagande kunna genomföra insatser i alla miljöer oavsett hotnivå. MSB bedriver egen omvärldsbevakning och analys samt samarbetar med andra myndigheter och humanitära organisationer. MSB:s löpande säkerhetsarbete skapar ett förbättrat samspel mellan olika nationella aktörer. Myndighetens scenariobeskrivningar, omvärldsbevakning och analyser av konsekvenser för Sverige sprids vidare, bland annat under nationella samverkanskonferenser. Dessutom skapar det nära samarbetet mellan myndighetens säkerhetsrådgivare och analytiker synergier med MSB:s nationella uppdrag.

Hantering av hälsorisker

Många av de internationella humanitära insatserna innebär arbete under avsevärda hälsorisker, vilket ställer krav på MSB som arbetsgivare. Bedömning av hälsorisker är en integrerad del av den säkerhetsbedömning som MSB alltid gör inför insats. Ibland består hälsoriskerna av smittsamma sjukdomar och andra fysiska eller psykosociala risker. Andra gånger kan den största risken utgöras av arbete på platser där tillgång till kvalificerade sjukvårdsresurser helt saknas. Under året har MSB vid flera tillfällen gjort anpassningar i genomförandet av humanitära insatser som följd av preventivt hälsoriskarbete. Som ett exempel kan nämnas det IHP-gemensamma stödet till Unicef i Centralafrikanska republiken, där flera allvarliga hälsorisker samt brister i sjukvårdskedjan kunde identifieras av MSB:s medicinska koordinatörer. Som en följd av detta tillfördes personella och materiella resurser, vilket säkerställde tillgången till det primära behovet av sjukvård på plats. Dessutom utformades en plan för medicinsk evakuering. Dessa åtgärder möjliggjorde ett genomförande av insatsen.

Kunskap hos personalen

MSB bedriver säkerhetsutbildningar för medarbetare och chefer. Effekten av dessa är en respekt för de konsekvenser som ett ovarsamt förhållande till säkerhet kan få, såväl för den enskilde individen som för MSB:s och samarbetspartners förmåga att uppnå projektmålen. MSB:s konceptualisering av det delade ansvaret (mellan myndighet och insatspersonal) har anammats av andra utsändande myndigheter i Sverige. Under året har MSB genomfört riktad utbildning för utlandspersonal vid Utrikesdepartementet, Sida och Migrationsverket med full utgiftstäckning. MSB:s säkerhetsarbete bidrar därigenom med avgörande kunskap till andra myndigheter som saknar möjlighet att omsätta erfarenheter till utbildning. Under MSB:s ledning har även länderna inom nätverket IHP definierat förhållandet mellan verksamhet och risk samt metoder för att identifiera och hantera sårbarheter. Vidare har MSB utbildat IHP:s säkerhetsansvariga. Arbetet har resulterat i effektivare planering och genomförande av internationella insatser där ländernas förmågor kompletterar varandra samt minskad risk för friktioner inom det internationella samarbetet.

Internationella insatser

MSB följer säkerhetsarbetet hos sina uppdragsgivare. Under våren kallades myndighetens insatspersonal i missionen EUBAM Libyen hem för konsultation, då ansvarig chef inte följde råden från säkerhetsorganisationen vid ett försämrat säkerhetsläge. MSB samordnade sitt beslut med övriga berörda myndigheter samt orienterade Förvarsdepartementet för att söka ett gemensamt svenskt förhållningssätt. MSB:s säkerhetsarbete bidrar med kunskap till andra svenska myndigheter med personal i internationella insatser som saknar egen förmåga till säkerhetsanalys.

MSB har sedan 2012 arbetat med att utveckla ett koncept för insatser i konfliktområden. Under 2013 och 2014 utvecklades detta främst genom praktisk erfarenhet från Somalia där MSB bistått regeringen med en biståndskoordinator. I Somalia har MSB kombinerat kalkylerat risktagande (baserad på kunskap och nätverk) med lokal förmåga att skapa hård säkerhet till stöd för verksamheten. Medicinsk säkerhet har säkerställts genom en lokal överenskommelse med FN. Upplägget har medfört att projektet i Somalia kan bedrivas kostnadseffektivt trots

MSB:s säkerhetsarbete bidrar med kunskap till andra svenska myndigheter med personal i internationella insatser som saknar egen förmåga till säkerhetsanalys.

En båt har kastats upp på land under tyfonen Haiyan i Filippinerna. Foto: Stig Dahlén, MSB.

omfattande säkerhetshöjande åtgärder. Val av metod medför att erfarenhet, kunskap och förmåga stannar inom MSB och institutionaliseras istället för att överföras till ett upphandlat företag. På så sätt kan MSB snabbare och mer flexibelt skapa humanitär access för insatser som syftar till att rädda liv eller lindra nöd i konfliktområden.

10. Statistisk och ekonomisk sammanfattning

I detta avsnitt redovisas insatsstatistik för MSB:s insatser under 2014, inklusive den ekonomiska redovisning som efterfrågas specifikt för denna rapport i MSB:s regleringsbrev.

Tabell 1. Antal insatser per insatskategori 2012–2014

Insatskategori	2014	2013	2012
Humanitära insatser	129	113	81
Humanitär minhantering	5	7	12
Tidig återuppbyggnad	8	8	1
Civil konflikthantering	16	13	10
Stärkande av katastrofberedskap	18	16	18
Totalt bistånd	176	157	122
Nationella stödinsatser	36	42	19
Stödstyrkan	0	1	0
Insatser i icke biståndsland	0	0	1
Totalt icke bistånd	36	43	20
Summa samtliga insatser	212	200	142

Det totala antalet insatser ökade under 2014 jämfört med 2013. Ökningen återfinns främst inom området humanitära insatser med en ökning från 113 till 129 aktiva insatser. Trenden har hållit i sig sedan 2011 och sedan dess har antalet aktiva insatser per år i det närmaste fördubblats (69 insatser 2011). Den exceptionellt höga siffran under 2014 hänger samman med det flertal större humanitära katastrofer som uppkommit och/eller fortgått under 2014, såsom exempelvis tyfonen Haiyan i Filippinerna, den förvärrade situationen i Irak, den fortsatt allvarliga flyktingkrisen på grund av inbördeskriget i Syrien samt ebola-utbrottet i Västafrika.

Tabell 2. Antal insatser per samarbetspartner inom FN 2012–2014

FN-organ	2014	2013	2012
Unicef	37	32	25
OCHA	30	23	14
WFP	28	29	24
UNHCR	24	26	22
UNDP	11	8	3
UNMAS/UNOPS	2	13	10
Summa	132	131	98

MSB är så kallad standby partner till ett antal FN-organ, för att snabbt kunna bidra med stöd vid behov. Dessa partners är de vanligaste uppdragsgivarna i den internationella biståndsverksamheten, även om flera andra uppdragsgivare förekommer. Som framgår av tabell 2 skedde 2014, liksom 2013, det största antalet insatser till stöd för Unicef. En betydande ökning av antalet insatser till stöd för UNDP kan avläsas under den senaste treårsperioden, från 3 till 11 insatser. Den låga aktiviteten inom minhanteringsområdet under 2014 avspeglas i endast 2 insatser för UNMAS/UNOPS under året.

Orsaken till att antalet insatser i denna tabell inte ökat på samma sätt som det totala insatsantalet enligt tabell 1 ovan är att flera insatser under 2014 skett till stöd för FN-organ med vilka MSB inte har något partneravtal. Dessa redovisas således inte i tabell 2. Exempelvis har 3 insatser vardera under 2014 genomförts för WHO (ebola-insatser), UNRWA och UN-Habitat.

Tabell 3. Antal biståndsinsatser per insatsland 2014

Insatsland	Antal insatser
Filippinerna	18
Irak	15
Centralafrikanska republiken	13
Jordanien	12
Sydsudan	9
Libanon	8
Palestina	7
Övriga	94
Summa	176

Under 2014 genomförde MSB totalt 176 biståndsinsatser i 46 länder, en ökning jämfört med 2013 då motsvarande siffror var 157 insatser i 48 länder. Antalet aktiva insatser var under 2014 störst i Filippinerna, som en konsekvens av tyfonen Haiyan som inträffade i november 2013. Näst största insatsland under 2014 var Irak, där efterfrågan på MSB:s stöd ökat kraftigt som ett resultat av den försämrade humanitära situationen under året.

Tabell 4. MSB:s finansiärer och intäkter för biståndsinsatser 2012–2014 (mkr)

Finansiär	2014	2013	2012
Sida	170,2	118,6	95,7
Regeringskansliet	35,5	38,2	29,9
FN	6,4	7,2	22,8
EU	6,0	-	0,6
DFID	0,5	-	-
ICRC	-	-	6,0
Totalt	218,6	164,0	155,0

MSB:s internationella insatser finansieras med externa medel, i enlighet med bestämmelserna i myndighetens instruktion. Den stora efterfrågan på biståndsinsatser under 2014 avspeglas också i volymen på finansieringen under året. Insatsverksamhet har genomförts till en kostnad av 218,6 mkr, en ökning med 33 % jämfört med 2013 och 41 % jämfört med 2012.

Då det är de humanitära insatserna som efterfrågats allra mest under 2014 så har finansieringen från Sida ökat kraftigt, ca 44 % jämfört med 2013. Direktfinansieringen av insatser från FN-partners, liksom Regeringskansliets finansiering av insatser inom civil konflikthantering, sker i ungefär samma utsträckning 2014 som året dessförinnan. Det bör noteras att det finns en betydande kostnadsdelning som inte framgår av dessa siffror, då FN ofta står för delar av insatser utan att medel fördelas via MSB:s insatsbudget. Det handlar bland annat om transporter, materiel, resor och kontorsplatser. Den ökande finansieringen från EU handlar huvudsakligen om transportstöd till materieltunga insatser.

För att möjliggöra jämförelser mellan åren och för att ge en bild av den totala insatsverksamhetens omfattning är medlen från det särskilda regleringsbrevet för civil konflikthantering inkluderade i tabell 4 för hela perioden 2012–2014 på raden för finansiering från Regeringskansliet. I praktiken betalades dessa medel under 2012 ut via Sida.

Tabell 5. Kostnader för insatsverksamhet inom civil konflikthantering 2014 (mkr)

Insats	Belopp (mkr)
EULEX Kosovo	9,9
EUPOL Afghanistan	6,4
TIPH Västbanken	4,5
EUCAP Nestor Afrikas horn	3,3
EUMM Georgien	2,6
EUCAP Sahel Niger	1,7
EUPOL DR Kongo	1,2
EUSEC DR Kongo	1,1
EUBAM Libyen	0,9
OSSE Ukraina	0,7
EUAM Ukraina	0,5
Nationell expert	0,4
EUJUST LEX Irak	0,2
EUCAP Sahel Mali	0,1
EUBAM Rafah Damage Assessment	0,1
EUAVSEC Sydsudan	0,1
Förvaltningskostnader insatsverksamhet	1,1
Insatsnära verksamhet	0,7
Summa	35,5

Kostnaderna för MSB:s arbete inom civil konflikthantering har under året fördelat sig enligt siffrorna i tabell 5. Verksamheten handlar huvudsakligen om insatser inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP).

Insatserna i Kosovo och Afghanistan är de personellt och ekonomiskt mest omfattande bland dessa insatser. Omfattningen av MSB:s stöd inom civil konflikthantering styrs av ett särskilt regleringsbrev, där det framgår vilka insatser som MSB ska bidra till, samt minsta eller högsta belopp för MSB:s kostnader för respektive insats.

Tabell 6. Kostnader per organisation finansierat av Sida 2012–2014 (mkr)

Organisation	2014	2013	2012
WHO	37,6	-	-
WFP	25,4	15,6	21,3
UNHCR	25,2	23,0	21,8
OCHA	23,1	32,7	8,5
Unicef	19,0	13,7	13,3
Nationella myndigheter	18,1	-	-
UNDP	8,7	3,1	1,9
UNMAS	3,0	20,2	18,3
UN-Habitat	2,0	-	-
UNRWA	1,6	3,1	-
ICRC	1,5	-	-
UNISDR	1,2	-	-
Övrigt	3,8	7,2	40,5
Summa	170,2	118,6	125,6

Sida är, som ovan nämnts, MSB:s största insatsfinansierare. MSB:s Sida-finansierade insatser är huvudsakligen stöd till olika FN-organ. Tabell 6 visar till vilka organisationer som MSB:s Sida-finansierade stöd går i form av kostnader för genomförda insatser.

Under 2014 är WHO den organisation som mottagit störst stöd från MSB. Detta förklaras helt av MSB:s insatser till stöd för ebola-bekämpningen i Västafrika. Andra förändringar som kan utläsas av tabell 6 är exempelvis att stödet till UNDP kontinuerligt ökat under den senaste treårsperioden, medan det faktum att efterfrågan på minhanteringsinsatser varit låg under 2014 resulterat i en kraftig minskning av stödet till UNMAS.

I denna årsrapport har statistiken per organisation brutits ner något mer än tidigare år. Detta innebär att organisationer som fått stöd med insatser motsvarande relativt små belopp redovisas separat under 2014, medan de i siffrorna för 2012 och 2013 inkluderas under posten Övrigt. Även insatser till stöd för nationella myndigheter redovisas från och med 2014 på separat rad i tabell 6 i stället för under Övrigt.

Tabell 7. Kostnader per insatsland 2014 (mkr)

Land	Belopp (mkr)	Land	Belopp (mkr)
Afghanistan	7,6	Mali	10,6
Bosnien-Hercegovina	7,4	Moçambique	4,7
Botswana	0,3	Myanmar	3,0
Burkina Faso	0,1	Niger	1,8
Centralafrikanska republiken	24,2	Nigeria	0,6
DR Kongo	4,7	Pakistan	1,2
Etiopien	1,2	Palestina	5,5
Filippinerna	17,6	Senegal	1,1
Georgien	2,6	Serbien	0,4
Ghana	0,7	Sierra Leone	0,8
Haiti	0,1	Somalia	6,0
Irak	13,1	Sudan	3,0
Jordanien	11,4	Sydsudan	10,1
Kamerun	3,0	Syrien	0,1
Kenya	1,6	Tchad	0,4
Kongo Brazzaville	0,3	Tunisien	0,5
Kosovo	9,9	Turkiet	1,1
Libanon	4,6	Uganda	2,6
Liberia	38,1	Ukraina	1,5
Libyen	0,9	Övrigt och ej landbundet stöd	14,2
Summa			218,6

Tabell 7 visar kostnader för externfinansierad insatsverksamhet uppdelade på land som stödet riktats till (länder i bokstavsordning). Siffrorna inkluderar även anslagsfinansiering för insatser inom civil konflikthantering (även separat redovisade i tabell 5 ovan).

Liberia är det land där insatskostnaderna varit högst under året (38,1 mkr). Orsaken till detta är det omfattande arbetet med att bekämpa ebola-utbrottet i Västafrika. Baslägerbyggnationen i Centralafrikanska republiken bidrar till att detta ekonomiskt sett är det näst största insatslandet under 2014 (24,2 mkr). Tredje största land är Filippinerna, där såväl kortsiktiga humanitära insatser som insatser inom tidig återuppbyggnad och långsiktig uppbyggnad av katastrofhanteringskompetens genomförts (17,6 mkr).

11. Förkortningar

CBRN	Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen
CIS	Communication and Information Systems
DEMA	Danish Emergency Management Agency
DRR	Disaster Risk Reduction
DSB	Norwegian Directorate for Civil Protection
EOD	Explosive Ordinance Disposal
ERCC	Emergency Response Coordination Centre
ETU	Ebola Treatment Unit
EU	Europeiska Unionen
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FN	Förenta Nationerna
GIS	Geographic Information System
GSFP	EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik
ICRC	International Committee of the Red Cross
ICT	Information and Communications Technology
IHP	International Humanitarian Partnership
INGC	Mozambique National Institute for Disaster Management
INSARAG	International Search and Rescue Advisory Group
IPA II	Instrument for Pre-Accession, Civil Protection Cooperation Programme II
IS	Islamiska staten
KRG	Kurdistan regionala regering
NGO	Non-governmental organization
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
Rakel	Radiokommunikation för effektiv ledning
Sida	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
TIPH	Temporary International Presence in Hebron
UNDP	United Nations Development Programme
UNDSS	United Nations Department of Safety and Security
UNEP	United Nations Environment Programme
UN-Habitat	United Nations Human Settlements Programme
UNHAS	United Nations Humanitarian Air Service
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
Unicef	United Nations Children's Fund
UNISDR	United Nations Office for Disaster Risk Reduction
UNMAS	United Nations Mine Action Service
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
UN Women	United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women
USAR	Urban sök- och räddning
WASH	Water, Sanitation and Hygiene
WFP	World Food Programme

